

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

HISTORIA I TRADYCJE POLSKIEJ MNIEJSZOŚCI NARODOWEJ

Materiały pomocnicze dla klas VI i VII

Treść opracowana przez:

Marię Ostrovschi Chahula

Competență și eficiență în predarea limbii române copiilor și elevilor aparținând minorităților naționale din România” - Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

ISTORIA ȘI TRADIȚIILE MINORITĂȚII POLONEZE

Auxiliar pentru clasele

a VI-a și a VII-a

Conținut elaborat de către:

Prof. Ostrovschi Chahula Maria

Competență și eficiență în predarea limbii române copiilor și elevilor aparținând minorităților naționale din România” - Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

SPIS TREŚCI

I. Jednostka nauczania: Przeszłość i teraźniejszość wokół nas (kl. VI)

Treści:

<i>Miejsce zamieszkania i region, w którym żyjemy</i>	9
<i>Pochodzenie i osadnictwo Polaków na terytorium Rumunii</i>	11
<i>Sprawdzian</i>	15

II. Jednostka nauczania: Moja miejscowości / Moja rodzina (kl. VI)

Treści:

<i>Osadnictwo Słowian</i>	17
<i>Miejscowe dialekty</i>	19
<i>Historia rodzinnej miejscowości</i>	23
<i>Sprawdzian</i>	25

III. Jednostka nauczania: Mieszkam w Rumunii, ale jestem narodowości polskiej (kl. VI)

Treści:

<i>Położenie geograficzne Bukowiny</i>	27
<i>Sztuka ludowa: tradycyjne zawody Polaków</i>	31
<i>Słowianie - terytorium, plemiona, język, organizacja, zawody, wiara</i>	33
<i>Sprawdzian</i>	35

IV. Jednostka nauczania: Polskie tradycje i zwyczaje świąteczne (kl. VI i VII)

Treści:

<i>Zwyczaje na Wigilię / Nowy Rok / Święto Trzech Króli</i>	37
<i>Tradycje kulinarne</i>	41
<i>Sprawdzian</i>	43

V. Jednostka nauczania: Początki państwa polskiego (kl. VI)

Treści:

<i>Pierwsze źródła pisane</i>	45
<i>Pierwsze organizacje państwowie</i>	49
<i>Chrzest Polski; Mieszko I</i>	51
<i>Sprawdzian</i>	55

CUPRINS

I. Unitatea de învățare: Trecutul și prezentul din jurul nostru (cl. a VI-a)

Conținuturi:

<i>Locul natal și regiunea în care trăim</i>	10
<i>Originea și așezarea polonezilor pe teritoriul României</i>	12
<i>Fișă de evaluare</i>	16

II. Unitatea de învățare: Localitatea mea / Familia mea (cl. a VI-a)

Conținuturi:

<i>Așezarea slavilor</i>	18
<i>Dialecte locale</i>	20
<i>Istoria localității natale</i>	24
<i>Fișă de evaluare</i>	26

III. Unitatea de învățare: Locuiesc în România, dar sunt de naționalitate polonă (cl. a VI-a)

Conținuturi:

<i>Așezarea geografică a Bucovinei</i>	28
<i>Arta populară: ocupări tradiționale ale polonezilor</i>	32
<i>Slavii - teritoriul, triburile, limba, organizarea, ocupările, credința</i>	34
<i>Fișă de evaluare</i>	36

IV. Unitatea de învățare: Tradiții și obiceiuri poloneze de Sărbători (cl. a VI/VII-a)

Conținuturi:

<i>Obiceiuri de Ajun / Anul Nou / Bobotează</i>	38
<i>Tradiții culinare</i>	42
<i>Fișă de evaluare</i>	44

V. Unitatea de învățare: Începuturile statului polonez (cl. a VI-a)

Conținuturi:

<i>Primele izvoare scrise</i>	46
<i>Primele organizații statale</i>	50
<i>Creștinarea Poloniei; Mieszko I</i>	52
<i>Fișă de evaluare</i>	56

VI. Jednostka nauczania: Początki państwa polskiego (II-III) (kl. VI)

Treści:

<i>Bolesław Chrobry – pierwszy król Polski</i>	57
<i>Panowanie Kazimierza Wielkiego – powstanie Akademii Krakowskiej</i>	61
<i>Reprezentatywne osobowości polskiej kultury – Laureaci Nagrody Nobla</i>	63
<i>Sprawdzian</i>	65

VII. Jednostka nauczania: Wielkanoc – przygotowania do Świąt (kl. VI i VII)

Treści:

<i>Malowania pisanek i zapłatanie „śmiergusta”</i>	67
<i>Wielki Post – Droga Krzyżowa</i>	69
<i>Tradycje wielkanocne</i>	71
<i>Sprawdzian</i>	73

VIII. Jednostka nauczania: Przeszłość i teraźniejszość wokół nas/ Elementy tożsamości (kl. VII)

Treści:

<i>Okres rozbiorów Polski (1764-1795)</i>	75
<i>Józef Piłsudski / Odzyskanie przez Polskę niepodległości</i>	79
<i>Tragedia lat 30.; inwazja na Polskę / II wojna światowa</i>	83
<i>Sprawdzian</i>	87

IX. Jednostka nauczania: Mniejszość polska (kl. VII)

Treści:

<i>Prasa w języku polskim</i>	89
<i>Historia nauczania w języku polskim</i>	95
<i>Reprezentatywne osobowości polskiej kultury</i>	101
<i>Sprawdzian</i>	106

X. Tłumaczenie na język polski

VI. Unitatea de învățare: Începuturile statului polonez (II-III) (cl. a VI-a)

Conținuturi:

<i>Bolesław Chrobry – primul rege al Poloniei</i>	58
<i>Domnia lui Kazimierz Wielki (Casimir cel Mare) – înființarea Academiei din Cracovia</i> ...	62
<i>Personalități reprezentative ale culturii poloneze – Câștigătorii Premiului Nobel</i>	64
<i>Fișă de evaluare</i>	66

VII. Unitatea de învățare: Paștele – ne pregătim de sărbătoare (cl. a VI/VII-a)

Conținuturi:

<i>Încondeierea ouăelor și împletirea „śmiergustului”</i>	68
<i>Postul Mare – Calea Sfintei Cruci</i>	70
<i>Tradiții de Paște</i>	72
<i>Fișă de evaluare</i>	74

VIII. Unitatea de învățare: Trecutul și prezentul din jurul nostru/ Elemente identitare (cl. a VII-a)

Conținuturi:

<i>Perioada dezmembrării Poloniei (1764-1795)</i>	76
<i>Józef Piłsudski / Dobândirea Independenței Poloniei</i>	80
<i>Tragedia anilor '30; invazia asupra Poloniei / Al Doilea Război Mondial</i>	84
<i>Fișă de evaluare</i>	88

IX. Unitatea de învățare: Minoritatea poloneză în România (cl. a VII-a)

Conținuturi:

<i>Presă în limba polonă</i>	90
<i>Istoria învățământului în limba polonă</i>	96
<i>Personalități reprezentative ale culturii poloneze</i>	102
<i>Fișă de evaluare</i>	106

X. Traducere în limba polonă

Kompetencje szczególne, klasa VI

- 1.1 Oddanie własnymi słowami informacji zawartych w źródle historycznym
- 1.2. Opracowanie prostych tekstów narracyjnych wychodząc od informacji zawartych w źródłach historycznych
- 1.3. Opracowanie organizatorów poznawczych - osi czasu, schematów, diagramów, które pokazują zależności pomiędzy nabytymi informacjami
- 2.1. Analiza map geograficznych i historycznych w celu identyfikacji miejsc o znaczeniu historycznym dla społeczności
- 2.2. Identyfikacja źródeł stanowiących wiarygodne dowody w rekonstrukcji okresu z przeszłości
- 3.1. Rozpoznawanie specyfiki kulturowej społeczności, w której żyją
- 3.2. Manifestowanie otwartej postawy obywatelskiej w sytuacjach wymagających interakcji z osobami należącymi do innej kultury
- 3.3. Udział w działaniach, które cenią przeszłość społeczności

Kompetencje szczególne, klasa VII

- 1.1. Formułowanie prostych tekstów objaśniających przy użyciu odpowiednich terminów specyficznych
- 1.2. Kształtowanie punktu widzenia na podstawie lektury źródeł prezentujących różne punkty widzenia
- 1.3. Redagowanie różnorodnych tekstów z wykorzystaniem aplikacji cyfrowych
- 2.1. Formułowanie osobistego punktu widzenia na podstawie analizy źródeł prezentujących różne punkty widzenia na temat tych samych faktów/procesów historycznych
- 2.2. Komentowanie ewentualnych różnic w podejściu autorów źródeł do przedstawienia tych samych faktów/procesów historycznych
- 2.3. Krytyczna i estetyczna ocena dzieł sztuki, spektakli, tradycyjnych obiektów mniejszości polskiej
- 3.1. Docenienie elementów definiujących lokalny kontekst kulturowy, które przyczyniają się do waloryzacji dziedzictwa narodowego
- 3.2. Wykorzystanie różnorodności etniczno-kulturowej, językowej, religijnej, szacunku dla innych, poczucia tolerancji
- 3.3. Wykazywanie zainteresowania zachowaniem i promowaniem lokalnych wartości i różnorodności kulturowej

Competențe specifice, clasa a VI -a

- 1.1 Redarea cu termeni proprii a informațiilor conținute de o sursă istorică
- 1.2. Elaborarea unor texte narrative simple pornind de la informațiile conținute de surse istorice
- 1.3. Elaborarea unor organizatori cognitivi - axe cronologice, scheme, diagrame, care înfățișează relațiile dintre achizițiile dobândite
- 2.1. Analiza hărților geografice și istorice pentru a identifica locuri cu semnificații istorice pentru comunitate
- 2.2. Identificarea surselor care constituie dovezi de încredere în reconstituirea unei perioade din trecut
- 3.1. Recunoașterea particularităților culturale ale comunității în care trăiesc
- 3.2. Manifestarea unei atitudini civice deschise în situații care presupun interacțiunea cu persoane care aparțin altei culturi
- 3.3. Participarea la activități care valorizează trecutul comunității

Competențe specifice, clasa a VII -a

- 1.1. Formularea unor texte explicative simple utilizând adekvat termeni specifici
- 1.2. Formularea unui punct de vedere în urma lecturării unor surse care prezintă puncte de vedere diferite
- 1.3. Redactarea de texte diverse folosind aplicații digitale
- 2.1. Formularea unui punct de vedere personal în urma analizei unor surse care prezintă puncte de vedere diferite despre aceleasi fapte/procese istorice
- 2.2. Comentarea posibilelor diferențe de atitudine ale autorilor surselor în legătură cu prezentarea acelorași fapte/procese istorice
- 2.3. Aprecierea critică și estetică a operelor de artă, a spectacolelor, a obiectelor tradiționale ale minorității poloneze
- 3.1. Aprecierea unor elemente definitorii ale contextului cultural local care contribuie la valorificarea patrimoniului național
- 3.2. Valorizarea diversității etno-culturale, lingvistice, religioase, a respectului pentru alții, a sentimentului de toleranță
- 3.3. Manifestarea interesului pentru conservarea și promovarea valorilor locale și a diversității culturale

KARTA PRACY

Miejsce zamieszkania i region, w którym żyjemy

Wykonaj Projekt na temat *Miejsce zamieszkania i region, w którym żyjemy* według następującego schematu:

- I. Nazwa rodzinnej miejscowości
- II. Położenie geograficzne
- III. Liczba mieszkańców
- IV. Historia miejscowości (wykonanie albumu ze starymi zdjęciami)
- V. Kościół - jego miejsce i rola w życiu mieszkańców (nazwa, imię i nazwisko księdza, odpust kościoła, rola spowiedzi w świadomości członków wspólnoty)
- VI. Lokalne tradycje i zwyczaje

FIŞĂ DE LUCRU

Locul natal și regiunea în care trăim

Realizați un Proiect cu tema ***Locul natal și regiunea în care trăim*** după următoarea structură:

- I. Denumirea localității natale
- II. Așezarea geografică
- III. Numărul de locuitori
- IV. Istoricul localității (realizarea unui album cu fotografii vechi)
- V. Biserica - locul și rolul ei în viața etnicilor (denumirea, numele preotului, hramul bisericii, rolul spovezii în conștiința membrilor comunității)
- VI. Tradițiile și obiceiurile locale

KARTA PRACY

Pochodzenie i osadnictwo Polaków na terytorium Rumunii

Przeczytaj uważnie tekst i odpowiedz na pytania:

„Mniejszość polska w Rumunii jest rozproszona na północy kraju, zwłaszcza w województwie Suczawa.

Pierwsze wiadomości o obecności Polaków na terenach rumuńskich pochodzą z XIII wieku, z okupowanego przez Węgry Siedmiogrodu. Wiadomo, że podczas budowy wielu kościołów w Bistrița, Sic, Unguraș itp. uczestniczyli również polscy mistrzowie kamieniarstwa.

Znacząca fala polskiej emigracji na ziemię rumuńskie nastąpiła po wojnie północnej (1700-1721). W 1772 r. do Mołdawii przybyło wielu Polaków, ale ich migrację szybko powstrzymały władze austriackie. Pod naciskiem Rosji, władca Mołdawii Konstantyn Mavrocordat został zmuszony do nakazania Polakom opuszczenia terytorium Mołdawii.

Odkrycie złóż soli doprowadziło do otwarcia kopalń w Solce (1784), Kaczyce (1785). W 1792 r., po rozpoczęciu wydobycia głębinowego w Kaczyce, władze austriackie sprowadziły tu 20 rodzin Polaków, doświadczonych górników, znających techniki charakterystyczne dla tego górnictwa. Osada rozwijała się szybko. W 1810 r. liczyła 305 dusz, a osiem lat później stała się gminą prawie w całości polską, ze szkołą, w której uczniów uczyono czterech języków: polskiego, rumuńskiego, niemieckiego i ukraińskiego. Później, w 1834 r. powstała miejscowość Nowy Sołoniec, w 1835 r. – Plesza, a w 1842 r. – Poiana Mikuli”.

<https://mereualaturi.ethnicmarket.ro/2017/11/19/istoria-polonezilor-in-romania/>

1. Kiedy pojawiły się pierwsze wiadomości o obecności Polaków na terenie Rumunii?

.....

2. Jakie złoża odkryto w Kaczyce i Solce?

.....

3. Jakie są największe polskie osady w Rumunii i w którym roku zostały założone?

.....

4. Znajdź swoje miasto rodzinne na mapie Rumunii.

.....

FIŞĂ DE LUCRU

Originea și așezarea polonezilor pe teritoriul României

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

„Comunitatea poloneză din România este răspândită în nordul țării, în special în județul Suceava.

Primele știri despre prezența polonezilor în spațiul românesc vin încă din secolul al XIII-lea, din Transilvania ocupată de Ungaria. Se știe că la ridicarea multor lăcașe de cult din Bistrița, Sic, Unguraș etc. au participat și meșteri pietrari polonezi.

Un val important al emigrației polone pe teritoriul românesc a urmat războiului nordic (1700-1721). În 1772 mulți polonezi au venit în Moldova, dar migrația lor a fost curând stopată de autoritățile austriece. Sub presiunea Rusiei, domnitorul Moldovei, Constantin Mavrocordat a fost obligat să ordone părăsirea de către polonezi a teritoriului Moldovei.

Descoperirea zăcămintelor de sare a dus la deschiderea salinelor de la Solca (1784), Cacica (1785). În 1792, după ce s-a inaugurat exploatarea de adâncime de la Cacica, autoritățile austriece au adus aici 20 de familii de polonezi, mineri experimentați, cunoșători ai tehnicii caracteristice unor astfel de exploatare. Așezarea s-a dezvoltat repede. În 1810 a ajuns la 305 suflete, iar opt ani mai târziu a devenit o comună aproape în întregime poloneză, cu școală în care se învăța în patru limbi: polonă, română, germană și ucraineană. Ulterior în anul 1834 a luat ființă localitatea Solonețu Nou, 1835 – Pleșa și 1842 – Poiana Micului.”

<https://mereualaturi.ethnicmarket.ro/2017/11/19/istoria-polonezilor-in-romania/>

1. Când apar primele știri despre prezența polonezilor în spațiul românesc?

.....

2. Ce zăcăminte au fost descoperite la Cacica și Solca?

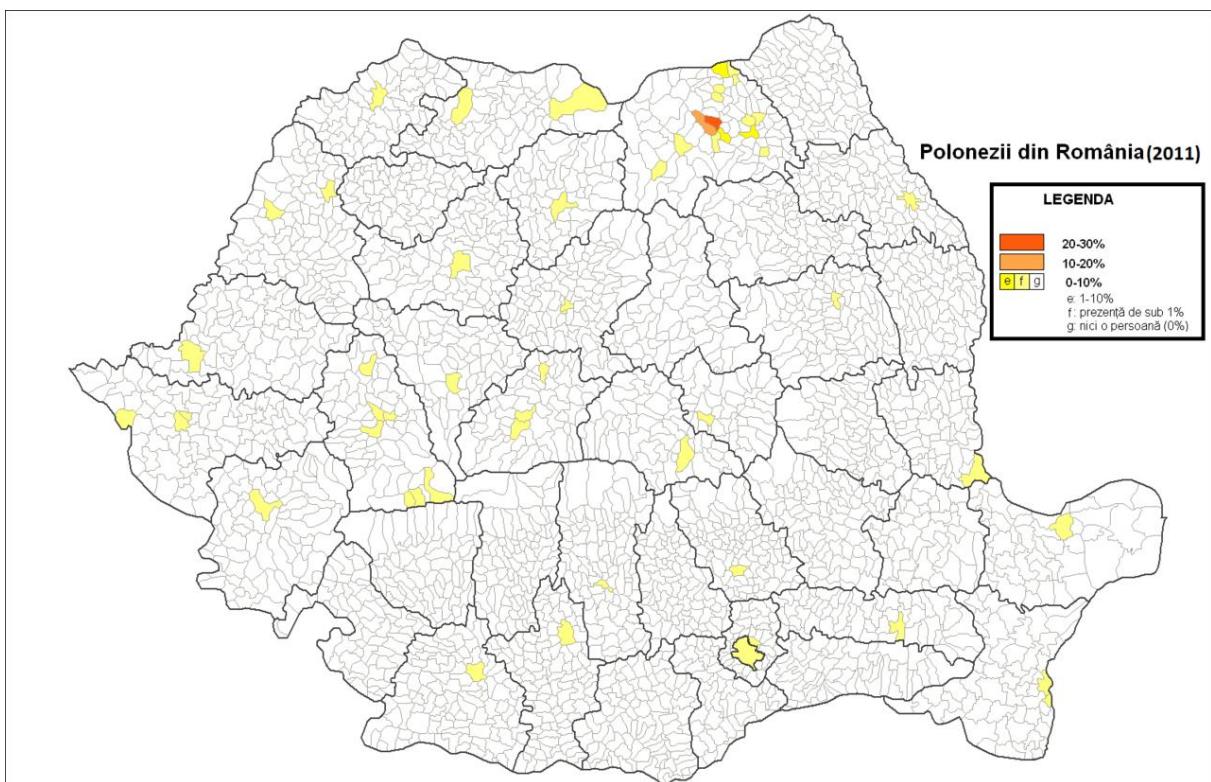
.....

3. Care sunt cele mai mari așezări de polonezi din România și în ce an au fost înființate?

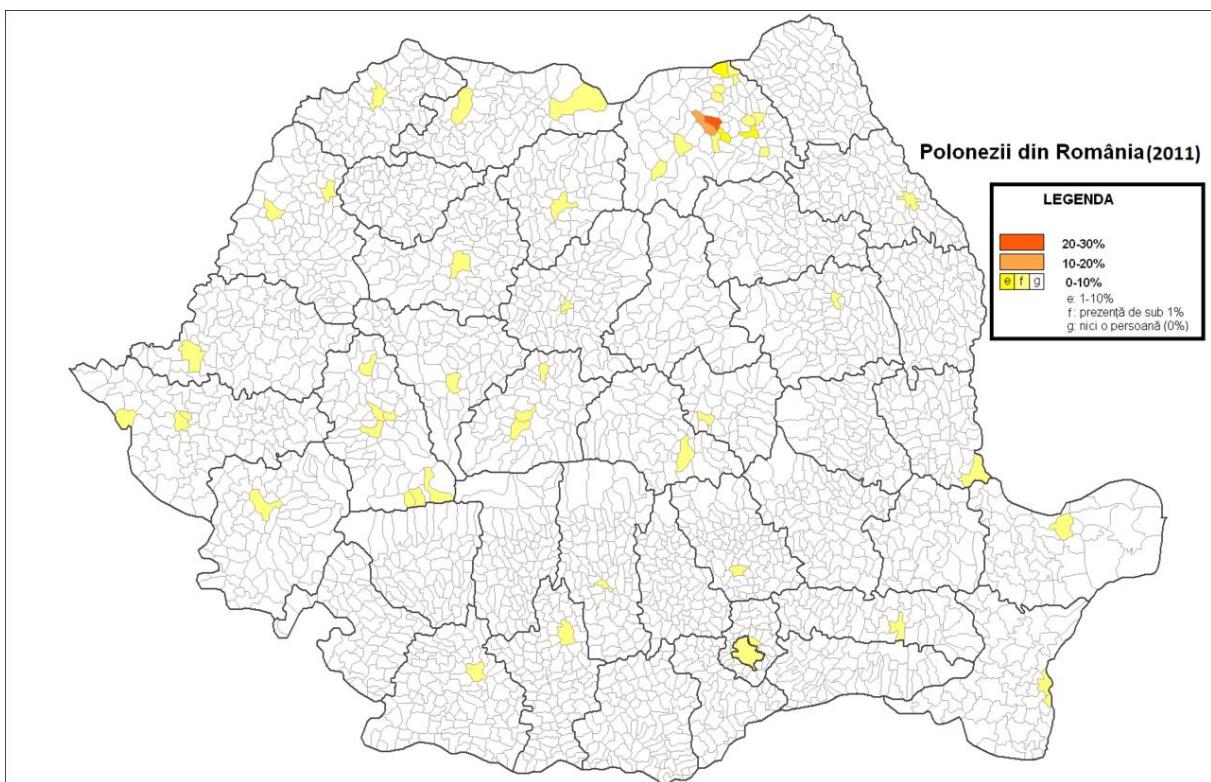
.....

4. Găsește pe harta României localitatea ta natală.

.....

https://ro.wikipedia.org/wiki/Polonezii_din_Rom%C3%A2nia#/media/File:Polonezii_din_Romania_2011.png

https://ro.wikipedia.org/wiki/Polonezii_din_Rom%C3%A2nia#/media/File:Polonezii_din_Romania_2011.png

SPRAWDZIAN

Pochodzenie i osadnictwo Polaków na terytorium Rumunii

Uwaga: wszystkie pytania są obowiązkowe

Czas pracy: 15 minut

Z urzędu: 20 punktów

1. W którym województwie mieszka największa społeczność Polaków? 10 punktów

.....

2. W którym roku została założone miejscowości Kaczyka? 10 punktów

.....

3. Opisz wybrane przez siebie, jedną z polskich miejscowości w Rumunii? 20 punktów

.....

4. Gdzie obecnie leży Bukowina? 20 punktów

.....

5. Opisz jeden zwyczaj z twojej rodzinnej miejscowości? 20 punktów

.....

FIŞĂ DE EVALUARE

Originea și așezarea polonezilor pe teritoriul României

Notă: Toate subiectele sunt obligatorii

Timp de lucru 15 de minute

Din oficiu 20 puncte

1. În ce județ locuiește cea mai numeroasă comunitate de polonezi? 10 puncte

.....

2. În ce an a luat ființă localitatea Cacica? 10 puncte

.....

3. Descrie, la alegere, una dintre localitățile poloneze din România? 20 puncte

.....

4. Unde este așezată Bucovina de azi? 20 puncte

.....

5. Descrie un obicei din localitatea ta natală? 20 puncte

.....

KARTA PRACY

Osadnictwo Słowian

Przeczytaj uważnie tekst i odpowiedz na pytania:

„Słowianie byli ludem indoeuropejskim, który przybył i zamieszkał w Europie Wschodniej, od Morza Bałtyckiego po Dniepr i Wołgę.

W wyniku Wielkiej Wędówki Ludów (IV-VII wiek) jedna społeczność słowiańska podzieliła się na trzy gałęzie: Słowianie Zachodni, Południowi i Wschodni, którzy w naszych czasach są reprezentowane przez takie ludy:

- ❖ Słowianie zachodni (Polacy, Czesi, Słowacy);
- ❖ Słowianie południowi (Bułgarzy, Serbowie, Chorwaci, Macedończycy, Słoweńcy, Czarnogórcy);
- ❖ Słowianie wschodni (Rosjanie, Ukraińcy, Białorusini).

Z terytorium wyznaczonego przez te punkty orientacyjne migrowali oni w kilku etapach, między VII a IX wiekiem, na zachód do Elby, a na południu dotarli na Półwysep Bałkański. Słowianie dzielili się w zależności od regionów, w których się osiedlali, na trzy grupy:

- Słowianie zachodni położeni między Morzem Bałtyckim, Wisłą, Łabą i środkowym biegiem Dunaju;
- Słowianie południowi osiedlili się na Półwyspie Bałkańskim;
- Słowianie wschodni, którzy mieszkali między Dniestrem, Dnieprem, Donem i górnym biegiem Wołgi.”

<http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Slavii>

1. Jakim ludem byli Słowianie i gdzie oni mieszkali?

.....
2. Ile gałęzi Słowian oderwało się po Wielkiej Wędówce Ludów?

.....
3. Jak dzielili się Słowianie w zależności od regionów, w których się osiedlali?

.....
4. Za pomocą mapy świata spróbuj zidentyfikować tereny zamieszkałe przez ludy słowiańskie.

FIŞĂ DE LUCRU

Așezarea slavilor

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

„Slavii erau un popor indo-european, care au pătruns și au locuit în estul Europei, de la Marea Baltică și până la Nipru și Volga.

Ca urmare a Marii Migrații a Națiunilor (secolele IV-VII), o singură comunitate slavă s-a împărțit în trei ramuri: slavii de Vest, de Sud și de Est, care în timpul nostru sunt reprezentați de astfel de popoare:

- ❖ slavii occidentali (polonezi, cehi, slovaci);
- ❖ slavii sudici (bulgari, sârbi, croați, macedoneni, sloveni, muntenegreni);
- ❖ slavii estici (ruși, ucraineni, belarusi).

Din teritoriul delimitat de aceste repere ei au migrat în mai multe etape, între secolele al VII-lea și al IX-lea, spre vest până la Elba, în timp ce în sud au ajuns până în Peninsula Balcanică.

Slavii erau împărțiți, în funcție de regiunile unde s-au stabilit, în trei grupuri:

- ✚ slavii apuseni situați între Marea Baltică, Vistula, Elba și cursul mijlociu al Dunării;
- ✚ slavii sudici așezați în Peninsula Balcanică;
- ✚ slavii răsăriteni care trăiau între Nistru, Nipru, Don și cursul superior al fluviului Volga.”

<http://encyclopediaromaniei.ro/wiki/Slavi>

1. Ce fel de popor erau slavii și unde au locuit aceștia?

.....

2. Câte ramuri de slavi s-au desprins după Mareea Migrație a Națiunilor?

.....

3. Cum erau împărțiți slavii, în funcție de regiunile unde s-au stabilit?

.....

4. Cu ajutorul hărții lumii, încercați să identificați zonele locuite de popoarele slave.

.....

KARTA PRACY

Miejscowe dialekty

Przeczytaj uważnie tekst i odpowiedz na pytania:

„Elena Deboveanu i Stanisław Gogolewski – na podstawie własnych badań przeprowadzonych w latach 1963–1964 – wyróżnili cztery odmiany języka społeczności polskiej na terenie Rumunii, których użytkownicy różnili się między sobą pod względem pochodzenia:

1. gwara wsi Kaczyka;
2. gwara tzw. górali bukowińskich;
3. gwara wsi Ruda;
4. gwara wsi Bulaj i Mihoweny.

Na terenie Bukowiny północnej natomiast istnieją:

1. polszczyna bukowińska, która jest kontynuacją polszczyny południowo-wschodnich Kresów oraz
2. gwara górali bukowińskich.

Badania mowy polskiej na całej Bukowinie (ukraińskiej i rumuńskiej) przeprowadzono po raz pierwszy w latach 2015–2018. Po przeprowadzeniu badań terenowych we wszystkich miejscowościach na Bukowinie, w których zamieszkują Polacy, można przedstawić stan obecny mowy polskiej w tym regionie i zaproponować następujący jej podział:

1. gwara polskich górali bukowińskich,
2. polszczyna bukowińska, która jest kontynuacją polszczyny południowo-wschodnich Kresów;
3. gwara wsi Bulaj z cechami dialekту małopolskiego.¹

¹ Helena Krasowska, Magdalena Pokrzyńska, Lech Aleksy Suchomlynów, Świadectwo zanikającego dziedzictwa, Mowa polska na Bukowinie, Rumunia-Ukraina, Warszawa, 2018

FIŞĂ DE LUCRU

Dialecte locale

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

„Elena Deboveanu și Stanisław Gogolewski – pe baza cercetărilor făcute în anii 1963-1964 - au distins patru dialecte poloneze pe teritoriul României, a căror vorbitori se deosebesc între ei din punct de vedere al regiunii de unde provin:

1. dialectul satului Cacica
2. dialectul muntenilor bucovineni
3. dialectul satului Ruda
4. dialectul satelor Bulai și Mihoveni

Pe teritoriul Bucovinei de Nord în schimb, există:

1. dialectul bucovinean, care este o continuare a limbii poloneze vorbite de-a lungul graniței de sud-est,
2. dialectul muntenilor bucovineni.

Un studiu al dialectelor din toată Bucovina (Bucovina de Nord și Bucovina de Sud) a fost realizat pentru prima dată între anii 2015-2018. După efectuarea cercetărilor de teren în toate localitățile din Bucovina unde locuiesc polonezi, poate fi prezentată starea actuală a graiului polonez în această regiune și propusă următoarea clasificare:

1. dialectul muntenilor bucovineni,
2. dialectul bucovinean, care este o continuare a limbii poloneze vorbite de-a lungul graniței de sud-est,
3. dialectul satului Bulai cu trăsături ale dialectului małopolski.¹

¹ Helena Krasowska, Magdalena Pokrzyńska, Lech Aleksy Suchomlynow, *Świadectwo zanikającego dziedzictwa, Mowa polska na Bukowinie, Rumunia-Ukraina*, Warszawa, 2018

1. Ile dialektów rozróżniali Elena Deboveanu i Stanisław Gogolewski i jakie to dialekty?

.....

2. Jakie dialekty istnieją na terenie północnej Bukowiny?

.....

3. Kiedy przeprowadzono badanie dialektów z całej Bukowiny?

.....

4. Jaka jest najnowsza klasyfikacja gwar polskich na Bukowinie?

.....

5. Nagraj dialekt używany w twojej rodzinie.

.....

1. Câte dialecte au distins Elena Deboveanu și Stanisław Gogolewski și care sunt acestea?

.....

2. Ce dialecte există pe teritoriul Bucovinei de Nord?

.....

3. Când a fost efectuat un studiu al dialectelor din toată Bucovina?

.....

4. Care este ultima clasificare a dialectelor poloneze din Bucovina?

.....

5. Realizează o înregistrare cu dialectul vorbit în familia ta.

KARTA PRACY

Historia rodzinnej miejscowości

Przeczytaj uważnie tekst i odpowiedz na pytania:

„Na początku XIX w. liczni górale z okolic Brzeżan przeprowadzili się na Bukowinę i zamieszkali w Czerniowcach, Tereblesztach i w Starej Hucie – Krasnej.

Niebawem założone kolonie rozrosły się na skutek przyrostu naturalnego oraz w wyniku dalszego napływu rodaków z czadeckiego. Dlatego mieszkańcy Tereblesztów i Starej Huty – Krasnej wnosili do władz petycję o nadanie im nowych gruntów, na których mogliby się osiedlić, petycję, która została początkowo odrzucona.

Wraz ze wzrostem liczby ludności na Bukowinie szerzyło się w niektórych powiatach zbójnictwo – i mając na uwadze bezpieczeństwo publiczne oraz interesy gospodarcze, zarząd dóbr z miejscowości Solka zwrócił się w 1832 roku do czerniowieckiego inspektoratu o powiększenie liczby osad na drodze wiodącej ze Solki do Gura Humory.

Tak więc w 1834 r. 30 rodzin z Hliboki otrzymała zezwolenie na osiedlenie się w dolinie potoku Soloniec.

Idąc za przykładem solonczan, mieszkańcy Tereblesztów i Kaliczanki zwrócili się z prośbą o przydzielenie im na skolonizowanie południowego zbocza góry Pleszy. W 1835 roku, 14 górskich rodzin rozpoczęło budowę domów, co dało początek miejscowości Plesza.

W latach 1833-1836 liczni górale z Krasnej skarżyli się na oddalenie ich osady od kościoła i szkoły w Serecie, co uniemożliwiało im praktyki religijne i uczęszczanie do szkoły. Urząd powiatowy w Czerniowcach zdecydował, żeby osiedlić 40 rodzin z Krasnej w dolinie Humory. W ten sposób w 1842 r. w pobliżu Nowego Sołońca i Plesza powstała wieś Poiana Mikuli.²

1. W jakich miejscowościach mieszkali górale, którzy osiedlili się na Bukowinie?

.....

2. W którym roku i przez ile rodzin założona została miejscowość Nowy Sołoniec?

.....

3. W którym roku i przez ile rodzin założona została miejscowość Plesza?

.....

4. W którym roku i przez ile rodzin założona została miejscowość Poiana Mikuli?

.....

5. Wykonaj rysunek swojej rodzinnej miejscowości.

.....

² Alfons-Eugen Zelionca, Nowy Sołoniec Dzieje wsi i parafii, Suceava, 2004

FIŞĂ DE LUCRU

Istoria localității natale

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

„La începutul sec. XIX, numeroși munteni din împrejurimile localității Brzežany s-au mutat în Bucovina și au locuit în Cernăuți, Tereblecea, Hliboca, Caliceanca și Huta Veche-Crasna. Curând, coloniile întemeiate au crescut ca urmare a sporului natural precum și a sosirii altor compatrioți din Czadca. De aceea locitorii din Tereblecea și Huta Veche-Crasna au adresat autorităților o petiție cerând să li se dea terenuri noi unde s-ar putea așeza, cerere care inițial a fost respinsă.

Dar odată cu creșterea populației în Bucovina, a luat amploare tâlhăria – de aceea având în vedere siguranța publică și interesele economice, conducerea proprietăților din Solca a adresat în anul 1832 inspectoratului din Cernăuți cererea de a mări numărul de așezări pe drumul care duce de la Solca la Gura Humorului.

Astfel în anul 1834 s-a autorizat așezarea a 30 de familii din Hliboca pe valea pârâului Soloneț. După exemplul soloncenilor, locitorii din Tereblecea și Caliceanca s-au adresat cu cererea de a li se atribui teren pentru colonizarea versantului de sud al dealului Pleșa. În anul 1835, 14 familii de munteni au trecut la construirea caselor, acesta fiind începutul localității Pleșa.

În anii 1833-1836 numeroși munteni din Crasna s-au plâns de îndepărtarea așezării lor de biserică și școală din Siret ceea ce făcea imposibilă practicarea religiei și urmarea școlii. Oficiul districtului din Cernăuți a decis să colonizeze 40 de familii din Crasna în valea Humorului. Astfel în anul 1842 s-a format aproape de Solonețu Nou și Pleșa, satul Poiana Micului.² ”

1. În ce localități au locuit muntenii stabiliți în Bucovina?

.....

2. În ce an și de câte familii a fost înființată localitatea Solonețu Nou?

.....

3. În ce an și de câte familii a fost înființată localitatea Pleșa?

.....

4. În ce an și de câte familii a fost înființată localitatea Poiana Micului?

.....

5. Realizează un desen al localității natale.

² Alfons-Eugen Zelionca, Nowy Soloniec Dzieje wsi i parafii, Suceava, 2004

SPRAWDZIAN

Osadnictwo Słowian

Miejscowe dialekty

Historia rodzinnej miejscowości

Uwaga: wszystkie pytania są obowiązkowe

Czas pracy: 15 minut

Z urzędu: 20 punktów

1. Ile grup Słowian powstało po Wielkiej Wędrówce Narodów? 15 punktów

.....

2. W którym roku powstały miejscowości Nowy Sołoniec, Plesza i Poiana Mikuli?

15 punktów

.....

3. W jakich miejscowościach mieszkali górale, którzy osiedlili się na Bukowinie? 10 punktów

.....

4. Jakie dialekty istnieją na terenie północnej Bukowiny? 10 punktów

.....

5. Kiedy przeprowadzono badanie dialektów z całej Bukowiny? 10 punktów

.....

6. Opisz jeden zwyczaj z twojej rodzinnej miejscowości? 20 punktów

.....

FIŞĂ DE EVALUARE

Așezarea slavilor

Dialecte locale

Istoria localității natale

Notă: Toate subiectele sunt obligatorii

Timp de lucru 15 de minute

Din oficiu 20 puncte

1. Câte ramuri de slavi s-au desprins după Marea Migrație a Națiunilor? 15 puncte

.....

2. În ce an au fost înființate localitățile Solonețu Nou, Pleșa și Poiana Micului? 15 puncte

.....

3. În ce localități au locuit muntenii stabiliți în Bucovina? 10 puncte

.....

4. Ce dialecte există pe teritoriul Bucovinei de Nord? 10 puncte

.....

5. Când a fost efectuat un studiu al dialectelor din toată Bucovina? 10 puncte

.....

6. Descrie un obicei din localitatea ta natală? 20 puncte

.....

KARTA PRACY

Położenie geograficzne Bukowiny

Przeczytaj uważnie tekst i odpowiedz na pytania:

„Bukowina (od słowa polskiego *buk*; Kraina buków), która stała się Księstwem Bukowiny w Cesarstwie Austriackim, to region historyczny obejmujący terytorium 10 441 km², który obejmuje obszar przylegający do miast Cajvana, Câmpulung Moldovenesc, Gura Humorului, Frasin, Milișăuți, Rădăuți, Siret, Solca, Suceava, Vatra Dornei i Vicovu de Sus w Rumunii, a także Cernăuți, Cozmeni, Zastavna, Văscăuți na Ceremuș, Vijnița, Sadagura i Storojinet na Ukrainie.

Bukowina uzyskała odrębną tożsamość od Mołdawii po aneksji tego obszaru przez monarchię habsburską w 1774 roku.

Północna Bukowina to nazwa północnej części historycznej prowincji Bukowina, która obecnie znajduje się na terytorium Ukrainy – obwód Czerniowce.

Południowa Bukowina to nazwa południowej części historycznej prowincji Bukowina, która obecnie znajduje się na terenie Rumunii – województwo Suczawa. Podział regionu to wynik jego częściowej okupacji przez Związek Radziecki 28 czerwca 1940 r.

Na uwagę zasługuje fakt, że na przestrzeni dziejów Bukowiny żyło 11 grup etnicznych, wyznających 9 wierzeń religijnych. Według opinii Emmanuela Turczyńskiego, znanego niemieckiego historyka i znawcy problematyki Bukowiny, w prowincji panował „konsensus ideologiczny” oparty na „powszechnym utożsamianiu się Bukowińczyków z cechami regionu, z ugruntowanym systemem prawnym, tolerancją i postępem społeczno-kulturalnym, gdzie wierność tym wartościom nie oznaczała nieloyalności wobec własnej wspólnoty etnicznej czy religijnej.

Z kulturowego punktu widzenia Bukowina jest nadal uważana za godny przykład do naśladowania dla Europy, miasto Czerniowce będąc nazwane w 1997 roku przez polskiego pisarza Zbigniewa Herberta, z popularnym określeniem, „ostatnią Aleksandrią Europy”. Czerniowce były miastem, w którym m.in. za czasów administracji rumuńskiej w okresie międzywojennym kultywowano kulturę niemiecką, żydowską (w języku niemieckim lub jidysz), rumuńską, polską czy ukraińską.”

<https://ro.wikipedia.org/wiki/Bucovina>

FIŞĂ DE LUCRU

Așezarea geografică a Bucovinei

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

„Bucovina (în polonă buk – fag; *Tara fagilor*), devenită Ducatul Bucovinei în Imperiul Austriac, este o regiune istorică ce cuprinde un teritoriu de 10.441 km² care acoperă zona adiacentă orașelor Cajvana, Câmpulung Moldovenesc, Gura Humorului, Frasin, Milișăuți, Rădăuți, Siret, Solca, Suceava, Vatra Dornei și Vicovu de Sus din România, precum și Cernăuți, Cozmeni, Zastavna, Văscăuți pe Ceremuș, Vijnița, Sadagura și Storojineț din Ucraina.

Bucovina a căpătat o identitate distinctă de Moldova după ce zona a fost anexată de Monarhia Habsburgică în 1774.

Bucovina de Nord este denumirea părții de nord a provinciei istorice Bucovina, care se află în prezent pe teritoriul regiunii Cernăuți din statul Ucraina.

Bucovina de Sud este denumirea părții de sud a provinciei istorice a Bucovinei, care se află în prezent în România – județul Suceava. Divizarea regiunii fiind un efect al ocupării parțiale a acesteia de către Uniunea Sovietică la 28 iunie 1940.

Demn de remarcat este faptul că în Bucovina istorică au trăit de-a lungul timpului 11 etnii ce au practicat 9 credințe religioase. Conform opiniei lui Emmanuel Turczynski, un cunoscut istoric german expert în problemele Bucovinei, în provincie a existat un „consens ideologic” bazat pe „larg diseminata identificare a bucovinenilor cu trăsăturile regiunii, cu un sistem legal bine stabilit, toleranță și progres socio-cultural, unde loialitatea către aceste valori nu însemna neloialitate față de propria comunitate etnică sau religioasă”.

Din punct de vedere cultural, Bucovina este și în prezent considerată un exemplu demn de urmat pentru Europa, orașul Cernăuți fiind numit în 1997 de către Zbigniew Herbert – scriitor polonez, cu o expresie ce a făcut vogă, „ultima Alexandrie a Europei”. Cernăuți a fost orașul în care, inclusiv în vremea administrației românești din perioada interbelică, a fost cultivată cultura germană, evreiască (în limba germană sau idiș), română, polonă sau ucraineană.”

<https://ro.wikipedia.org/wiki/Bucovina>

1. Jaka jest etymologia słowa Bukowina?

.....

2. Gdzie leży północna część Bukowiny?

.....

3. Gdzie leży południowa część Bukowiny?

.....

4. W której części Bukowiny znajduje się Twoja rodzinna miejscowości?

.....

1. Care este etimologia cuvântului *Bucovina*?

.....

2. Unde este situată partea de nord a Bucovinei?

.....

3. Unde este situată partea de sud a Bucovinei?

.....

4. În care parte a Bucovinei se află situată localitatea ta natală?

KARTA PRACY

Sztuka ludowa: tradycyjne zawody Polaków

Przeczytaj uważnie tekst i weź udział w warsztatach:

Głównymi tradycyjnymi zajęciami Polaków na wsiach bukowińskich były i nadal są: rzemiosło stolarskie – snycerstwo, rzemiosło barwienia jaj, które jest ściśle związane ze sztuką haftu i wzorów występujących na polskich strojach narodowych.

Zajęcia praktyczne – warsztaty: warsztat rzeźbiarski i warsztat wyszywania koralikami polskich koszul ludowych.

Zaproszenie wytwórców ludowych do pokazania dzieciom i uczniom tych dwóch zawodów.

FIŞĂ DE LUCRU

Arta populară: ocupații tradiționale ale polonezilor

Principalele ocupații tradiționale ale polonezilor din satele bucovinene au fost și sunt în continuare: meșteșugul prelucrării lemnului – sculptura în lemn, meșteșugul încondeierii ouălor ce este strâns legat de arta broderiei și a decorurilor care se găsesc pe costumele naționale poloneze.

Activitate practică – ateliere de lucru: atelier de sculptură și atelier de broderie cu mărgele a cămășilor populare poloneze.

Invitarea unor meșteri populari pentru a arăta copiilor și elevilor aceste două îndeletniciri.

KARTA PRACY

Słowianie - terytorium, plemiona, język, organizacja, zawody, wiara

Przeczytaj uważnie tekst i odpowiedz na pytania:

„Najwcześniejsze źródła historyczne, które wspominają o Słowianach, pochodzą od starożytnych historyków greckich i rzymskich z I i II wieku naszej ery, a później z kronik bizantyjskich z V-VIII wieku.

Słowianie byli zorganizowani w plemiona i związki plemion. Prowadzili ich książęta lub magnaci, wspomagani przez Radę Starszych. Ale od VII i IX wieku Słowianie zaczęli tworzyć swoje państwa, takie jak np. państwo czeskie (zwane też państwem Samoego), serbskie ze stolicą w Rašce czy księstwa ruskie.

Społeczeństwo starożytnych Słowian opierało się na zasadzie równych praw dla wszystkich jego członków, w tym równości kobiet i mężczyzn. Cała społeczność cieszyła się pełnią praw, niezależnie od zamożności czy statusu społecznego; dlatego decyzje musiały być podejmowane jednogłośnie.

Przodkowie ludów słowiańskich modlili się do sił natury (reprezentowanych przez bogów i duchy), wznosili boże i świątynie w lasach. Od IX i X wieku ludy słowiańskie przyjęły chrześcijaństwo. Słowianie wschodni (Rosjanie, Ukraińcy) i część południowych (Bułgarzy, Serbowie, Macedoniańczycy, Czarnogórcy) są chrześcianami prawosławnymi. Ci z zachodu (Czesi, Słowacy, Polacy) i część z południa (Chorwaci, Słoweńcy) to chrześcianie katolicy.

Słowianie zajmowali się rolnictwem, hodowlą zwierząt, łowiectwem i rybołówstwem.

Jednym z wielkich osiągnięć kulturalnych Słowian było wynalezienie w IX wieku cyrylicy. W epoce nowożytnej wyróżniali się znani pisarze, zwłaszcza w literaturze rosyjskiej, tacy jak Fiodor Dostojewski czy Lew Tołstoj. Historia muzyki poznaje wielkich artystów pochodzenia słowiańskiego, takich jak Piotr Czajkowski i Siergiej Rachmaninow (Rosjanie) czy Ignacy Paderewski (Polak). ”

<https://ro.wikipedia.org/wiki/Slavi>

1. Jak zorganizowani byli Słowianie i kto nimi kierował?

.....

2. Na jakiej zasadzie opierało się społeczeństwo starożytnych Słowian?

.....

3. Religia Słowian - przed i po X wieku?

.....

4. Czym zajmowali się Słowianie?

.....

FIŞĂ DE LUCRU

Slavii - teritoriul, triburile, limba, organizarea, ocupăriile, credința

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

„Cele mai timpurii izvoare istorice care îi menționează pe slavi aparțin istoricilor antici greci și romani ai secolelor 1 și 2 d.Hr., iar mai târziu, cronicilor bizantine ale secolelor V-VIII. Slavii erau organizați în triburi și uniuni de triburi. Aceștia erau conduși de cnezi sau jupâni, ajutați de Sfatul Bătrânilor. Dar, din secolele VII și IX, slavii au început să își constituie state, ca, de exemplu, statul cehilor (numit și statul lui Samo), cel al sârbilor, cu capitala la Raška sau cnezatele ruse.

Societatea vechilor slavi era întemeiată pe principiul egalității în drepturi a tuturor membrilor acesteia, inclusiv a egalității între femei și bărbați. Întreaga comunitate se bucura de drepturi depline, indiferent de avere sau statul social; prin urmare, hotărârile trebuiau luate în unanimitate. Strămoșii popoarelor slave se rugau la forțele naturii (reprezentate de zei și spirite), și ridicau idoli și temple în păduri. Din secolele IX și X, popoarele slave au adoptat creștinismul. Slavii de est (rușii, ucrainenii) și o parte a celor de sud (bulgarii, sârbii, macedonenii, muntenegrenii) sunt creștini ortodocși. Cei de la apus (cehii, slovacii, polonezii) și o parte a celor de sud (croații, slovenii) sunt creștini catolici.

Slavii se ocupau cu agricultura, creșterea animalelor, vânătoarea și pescuitul.

Una dintre marile realizări culturale ale slavilor a fost inventarea, în secolul IX, a alfabetului chirilic. În epoca modernă s-au remarcat scriitori renumiți, mai ales în literatura rusă, ca Feodor Dostoievski sau Lev Tolstoi. Istoria muzicii cunoaște mari artiști de origine slavă, cum au fost rușii Piotr Ilici Ceaikovski și Serghei Rahmaninov sau polonezul Ignacy Paderewski.”

<https://ro.wikipedia.org/wiki/Slavi>

1. Cum erau organizați slavii și de cine erau conduși?

.....
2. Pe ce principiu era întemeiată societatea vechilor slavi?

.....
3. Religia slavilor – înainte și după sec. X?

.....
4. Cu ce se ocupau slavii?

SPRAWDZIAN

Położenie geograficzne Bukowiny

Sztuka ludowa: tradycyjne zawody Polaków

Słowianie - terytorium, plemiona, język, organizacja, zawody, wiara

Uwaga: wszystkie pytania są obowiązkowe

Czas pracy: 20 minut

Z urzędu: 20 punktów

1. Jak zorganizowani byli Słowianie i kto nimi kierował?	10 puncte
2. Na jakiej zasadzie opierało się społeczeństwo starożytnych Słowian?	10 puncte
3. Czym zajmowali się Słowianie?	10 puncte
4. Jaka jest etymologia słowa Bukowina?	10 puncte
5. Gdzie leży północna część Bukowiny?	15 puncte
6. Gdzie leży południowa część Bukowiny?	15 puncte
7. Jakie są główne tradycyjne zajęcia Polaków mieszkających na Bukowinie?	10 puncte

FIŞĂ DE EVALUARE

Așezarea geografică a Bucovinei

Arta populară: ocupații tradiționale ale polonezilor

Slavii - teritoriul, triburile, limba, organizarea, ocupațiile, credința

Notă: Toate subiectele sunt obligatorii

Timp de lucru 20 de minute

Din oficiu 20 puncte

1. Cum erau organizați slavii și de cine erau conduși? 10 puncte

.....

2. Pe ce principiu era întemeiată societatea vechilor slavi? 10 puncte

.....

3. Cu ce se ocupau slavii? 10 puncte

.....

4. Care este etimologia cuvântului Bucovina? 10 puncte

.....

5. Unde este situată partea de nord a Bucovinei? 15 puncte

.....

6. Unde este situată partea de sud a Bucovinei? 15 puncte

.....

7. Care sunt principalele ocupații tradiționale ale polonezilor din satele bucovinene? 10 puncte

.....

KARTA PRACY

Zwyczaje na Wigilię / Nowy Rok / Święto Trzech Króli

Przeczytaj uważnie tekst i odpowiedz na pytania:

„Czas świąt Bożego Narodzenia to taki czas, na który wszyscy czekamy z niecierpliwością. Jest to czas spokoju, ciepła i radości. Jest to również czas wspomnień oraz spotkań z bliskimi i rodziną.

Czas Bożego Narodzenia poprzedzony jest Adwentem. Jest to czas oczekiwania na przyjście Chrystusa. Tradycją w tym czasie są **roraty** – msze święte odprawiane o świcie. W Nowym Sołońcu dzieci codziennie uczestniczą w mszach roratnych z zaświeconymi lampionami. W naszym kościele w czasie adwentu ogromne znacznie ma wieniec adwentowy. Wykonany jest ręcznie z gałązek choinki przez młodzież parafialną i ma cztery świece, które zapalone są kolejno w każdą niedzielę.

Najbardziej oczekiwany momentem świąt Bożego Narodzenia jest Wigilia. Wigilia Bożego Narodzenia jest pracowitym dniem szczególnie dla kobiet. To one zajmują się przygotowaniem posiłków do uroczystej kolacji. W tym dniu w Nowym Sołońcu chłopcy chodzą **po palańczatkach**. Jest to tradycja zachowana od pradziadków. Wchodzą do domu z choinką i zwracającą się do gospodarzy następującymi słowami:

W moim ogródeczku lilia rozkwitła,

Najświętsza Panienka Jezusa wita.

Witam Cię, witam Jezu kochany

Przyjdź do mnie rano na śniadanie.

Będzie rybka z miodem, nie będzie głodem, jabłka, orzechi dla waszej pociechi.

Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus.

A gospodarze odpowiadają: „Na wieki wieków. Amen”

W Wigilię, zgodnie z tradycją, obowiązuje ścisły post. Na stole nie może zabraknąć talerza z opłatkiem, a także krzyża i zapalonej świecy. Do kolacji zasiadamy, gdy na niebie pojawi się pierwsza gwiazdka, lecz przed tym dzielimy się opłatkiem zanurzonego wcześniej w miodzie. Łamie go najstarszy mężczyzna i rozdaje po kolej, według starszeństwa wszystkim pozostałym członkom rodziny. Po tym czytamy fragment z Bibli odnośnie narodzin Jezusa Chrystusa i dopiero potem zasiadamy wszyscy wspólnie do stołu. Na stole wigilijnym znajdują się następujące postne dania: grzyby, ryba, pszenica, pierogi, gołąbki, zupa z grochu, kompot, chleb oraz opłatek. Bardzo ważnym elementem, zgodnie z tradycją kończącym Wigilię i rozpoczynającą dzień Bożego Narodzenia jest **Pasterka** – uroczysta msza święta odprawiana zazwyczaj w nocy. Śpiewanie kolęd w kościele to bardzo wzruszający moment.

FIŞĂ DE LUCRU

Obiceiuri de Ajun / Anul Nou / Bobotează

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

„Sărbătoarea Nașterii Domnului este perioada pe care o aşteptăm cu toţii cu nerăbdare. Este o perioadă de pace, căldură și bucurie. Este, de asemenea, un moment de aducere aminte și de întâlnire cu cei dragi și cu familia.

Perioada Nașterii Domnului este precedată de Advent. Este un timp de aşteptare a venirii lui Cristos. În acest timp sunt „rorate” – sfinte liturghii celebrate în zori. Sfânta Liturghie este precedată de o procesiune la care copiii participă cu lumânări aprinse. Coronația de Advent este foarte importantă în timpul Adventului. Aceasta este confecționată manual din ramuri de brad de către tinerii din parohii și are patru lumânări care sunt aprinse succesiv în fiecare duminică.

Cel mai aşteptat moment este Ajunul Crăciunului. Ajunul este o zi aglomerată, mai ales pentru femei. Ele sunt cele care pregătesc mâncarea pentru cina festivă. În această zi, la Solonețu Nou, băieții merg „cu brăduțul”. Aceasta este o tradiție păstrată de la străbunici. Ei intră în casă cu un brad și se adresează gazdelor cu următoarele cuvinte:

W moim ogródeczku lilia rozkwitła,

Najświętsza Panienka Jezusa wita.

Witam Cię, witam Jezu kochany

Przyjdź do mnie rano na śniadanie.

Będzie rybka z miodem, nie będzie głodem, jabłka, orzechy dla waszej pociechi.

Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus.

Iar gazdele răspund: „Na wieki wieków. Amen” – „În vecii vecilor. Amin”.

În Ajunul Crăciunului, conform tradiției, se ține post strict. Pe masă trebuie să fie o farfurie cu „oplatek”, precum și o cruce și o lumânare aprinsă. Ne aşezăm la masă atunci când apare prima stea pe cer, dar înainte de asta ne împărțim cu „oplatek” înmuiat în miere de albine, care este rupt de cel mai în vîrstă bărbat din familie și împărțit tuturor celorlalți membri ai familiei în ordine descrescătoare. După aceea, citim un fragment din Biblie despre nașterea lui Isus Cristos, apoi ne aşezăm cu toții la masă. Pe masa din Ajunul Crăciunului se află următoarele preparate de post: ciuperci, pește, colțunași, sarmale, supă de mazăre, compot, pâine și „oplatek”. Un element foarte important, conform tradiției, care încheie Ajunul Crăciunului și începe ziua de Crăciun, este „Pasterka” – liturghia solemnă celebrată de obicei noaptea. Cântatul colindelor de Crăciun în biserică reprezintă un moment foarte emoționant.

Na Nowy Rok dzieci i młodzież idą „po siociu”, czyli chodzą od domu do domu, posypując domy domowników pszenicą i kierują do nich życzenia pomyślności w Nowym Roku. Ta pszenica nie jest zamiatana w to święto, pozostaje do następnego dnia, po czym jest dawana kurczętom.

W Wigilię Trzech Króli gospodynie piekają świeży chleb, który następnie kładzie się na stole obok noża i wody dla Króli, którzy mają przybyć następnego dnia. Dzieci gromadzą się w trzyosobowe grupy, jak trzej mędrcy, i chodzą od domu do domu śpiewając kolędy, ogłaszaając ich przybycie do Betlejem.

Święta Bożego Narodzenia to dni przepełnione tradycjami. To one nadają świętom uroczystego znaczenia i wyjątkowego uroku. Dlatego Polacy z Bukowiny pielęgnują je, by zostały one przekazane następnym pokoleniom.”

Polonus – Pismo Związku Polaków w Rumunii, 12/2021

1. Jak nazywa się okres poprzedzający Święto Narodzenia Pańskiego?

.....

2. Co chłopcy robią w Wigilię? – opisz zwyczaj.

.....

3. Wymień dania, które są na stole wigilijnym?

.....

4. Jak nazywa się msza odprawiana w noc wigilijną?

.....

5. Jak nazywa się noworoczny zwyczaj? – opisz go w kilku zdaniach.

.....

6. Opisz zwyczaj w wigilię święta Trzech Króli.

.....

De Anul Nou, copiii și tinerii merg „cu semănatul”, adică merg din casă în casă, presără cu grâu prin casele gospodarilor și le adresează urări de an nou îmbelșugat. Acest grâu nu se mătură în acea zi de sărbătoare, rămâne până a doua zi după care este dat găinilor.

În ajun de Bobotează, gospodinele coc pâine proaspătă, care apoi se pune pe masa alături de un cuțit și apă pentru magii care urmează să vină a doua zi. Copiii se strâng în grupuri de câte trei, precum cei trei magi și merg din casă în casă cântând colinde care le vestesc sosirea la Betleem. Perioada sărbătorii Nașterii Domnului este una plină de tradiții. Acestea dau sărbătorii o importanță cu caracter festiv și un farmec unic. De aceea, polonezii din Bucovina, le păstrează pentru ca ele să fie transmise generațiilor viitoare.”

Polonus – Revista Uniunii Polonezilor din Bucovina, 12/2021

1. Cum se numește perioada care precedează sărbătoarea Nașterii Domnului?

.....

2. Ce fac băieții în ajunul Nașterii Domnului? – descrie obiceiul.

.....

3. Enumera preparatele care se găsesc pe masa de Ajun ?

.....

4. Cum se numește liturgia celebrată în noaptea de Ajun?

.....

5. Cum se numește obiceiul de Anul Nou? – descrie-l în câteva propoziții.

.....

6. Descrie obiceiul de ajun de Bobotează.

.....

KARTA PRACY

Tradycje kulinarne

Przeczytaj uważnie tekst i weź udział w warsztatach:

Polskie gospodynie z bukowińskich wsi ściśle zachowują tradycje kulinarne, zwłaszcza w okresie Świąt zimowych i wielkanocnych.

Zajęcia praktyczne - warsztaty: kuchnia polska - polskie potrawy i ciasta.

Zaproszenie gospodyń domowych do pokazania dzieciom i uczniom, jak przyrządza się polskie potrawy: bigos (kapusta kiszona na kwaśno-słodko z różnymi rodzajami mięs), pierogi (pierogi z różnymi nadzieniami), a także ciasta: sernik (ciasto z serem).

FIŞĂ DE LUCRU

Arta populară: ocupații tradiționale ale polonezilor

Gospodinele poloneze din satele bucovinene păstrează cu strictețe tradițiile culinare, în special cu ocazia Sărbătorilor de iarnă sau a celor Pascale.

Activitate practică – ateliere de lucru: bucătăria poloneză – mâncăruri și prăjituri poloneze.

Invitarea unor gospodine pentru a arăta copiilor și elevilor cum se prepară unele mâncăruri poloneze: bigos (varză călită acră și dulce cu diferite feluri de carne), pierogi (colțunași cu diferite umpluturi), precum și unele prăjituri: sernik (prăjitură cu brânză).

SPRAWDZIAN

Zwyczaje na Wigilię / Nowy Rok / Święto Trzech Króli

Tradycje kulinarne

Uwaga: wszystkie pytania są obowiązkowe

Czas pracy: 20 minut

Z urzędu: 20 punktów

1. Jak nazywa się okres poprzedzający Święto Narodzenia Pańskiego? 10 punktów

.....

2. Co chłopcy robią w Wigilię? – opisz zwyczaj. 20 punktów

.....

3. Wymień dania, które są na stole wigilijnym? 10 punktów

.....

4. Jak nazywa się msza odprawiana w noc wigilijną? 10 punktów

.....

5. Jak nazywa się noworoczny zwyczaj? – opisz go w kilku zdaniach. 10 punktów

.....

6. Opisz zwyczaj w wigilię święta Trzech Króli. 10 punktów

.....

7. Opisz danie/ciasto charakterystyczne dla kuchni polskiej? 10 punktów

.....

FIŞĂ DE EVALUARE

Obiceiuri de Ajun / Anul Nou / Bobotează

Tradiții culinare

Notă: Toate subiectele sunt obligatorii

Timp de lucru 20 de minute

Din oficiu 20 puncte

1. Cum se numește perioada care precedează sărbătoarea Nașterii Domnului? 10 puncte

.....

2. Ce fac băieții în ajunul Nașterii Domnului? – descrie obiceiul 20 puncte

.....

3. Enumeră preparatele care se găsesc pe masa de Ajun ? 10 puncte

.....

4. Cum se numește liturghia celebrată în noaptea de Ajun? 10 puncte

.....

5. Cum se numește obiceiul de Anul Nou? – descrie-l în câteva propoziții. 10 puncte

.....

6. Descrie obiceiul de ajun de Bobotează. 10 puncte

.....

7. Descrie un fel de mâncare/prăjitură specific bucătăriei poloneze? 10 puncte

.....

KARTA PRACY

Pierwsze źródła pisane

Przeczytaj uważnie tekst i odpowiedz na pytania:

„Do najważniejszych polskich źródeł pisanych należą:

Kronika Galla Anonima

Kronika i czyny książąt czyli władców polskich

Zwana również Kroniką polską autorstwa Anonima tzw. Galla. Pierwsza polska kronika, spisana po łacinie, prawdopodobnie w latach 1113-1116, przez anonimowego autora cudzoziemskiego pochodzenia. Jej pełny tytuł brzmi Kronika i czyny książąt czyli władców polskich. Kronika składa się z trzech części. Pierwsza opisuje dzieje Polski od czasów legendarnych po narodziny Bolesława III Krzywoustego w roku 1086. Części druga i trzecia (nieukończona) koncentrują się na osobie i panowaniu Bolesława III Krzywoustego. Kronice Anonima brak wyraźnego zakończenia. Zapis kronikarski urywa się na opisie wydarzeń roku 1113.”

<http://mediatempora.pl/materiały-zrodłowe-kronika-polska-gall-anonim>

Księga henrykowska, Księga założenia klasztoru Panny Marii w Henrykowie

„Księga henrykowska (Księga założenia klasztoru Panny Marii w Henrykowie), jest to łacińska kronika założenia i uposażenia klasztoru cystersów w Henrykowie na Dolnym Śląsku, w Polsce.

Uważana jest jako najstarszy dokument, który zawiera zdanie napisane w całości w języku polskim. Zapis z 1270 roku podaje, że osadnik z pobliskiej wsi powiedział do swojej żony „daj, ać ja pobruszę, a ty poczywaj”, co można przetłumaczyć jako „Daj mnie, ja będę mielić, a ty odpoczywaj”.

Księga jest obecnie eksponowana w Muzeum Arcybiskupim we Wrocławiu. 9 października 2015 r. Księga Henrykowska została wpisana na Listę UNESCO „Pamięć Świata”.

<https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Ksiega-henrykowska>

FIŞĂ DE LUCRU

Primele izvoare scrise

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

„Cele mai importante izvoare scrise poloneze sunt:

Cronica lui Gall Anonim

Cronica și faptele principilor, adică a ducilor polonezi

Cunoscută și sub numele de Cronica poloneză a autorului Anonim numit Gall. Prima cronică poloneză, scrisă în latină, probabil în anii 1113-1116, de un autor anonim de origine străină. Cronica este formată din trei părți. Prima descrie istoria Poloniei din vremuri legendare până la nașterea lui Bolesław al III - lea Krzywoustny în anul 1086. Partea a doua și a treia (neterminată) se concentrează pe persoana și domnia lui Bolesław al III - lea Krzywoustny. Cronica nu are un final clar, se încheie cu descrierea evenimentelor din 1113.”

<http://mediatempora.pl/materiały-zrodłowe-kronika-polska-gall-anonim>

Cartea din Henryków, Cartea înființării Mănăstirii Fecioarei Maria din Henryków

„Cartea lui Henryków (poloneză: Księga henrykowska, Księga założenia klasztoru Panny Marii w Henrykowie) este o cronică latină a mănăstirii cisterciene din Henryków din Silezia Inferioară, Polonia. Este remarcată ca fiind cel mai vechi document care include o propoziție scrisă în întregime în limba polonă veche. Într-un înscris din anul 1270, se relatează că un colonist din satul din apropiere i-a spus soției sale „daj, acj ja pobruszę, a ty poczywaj”, care ar putea fi tradus aproximativ prin „Lasă-mă, voi măcina, iar tu te odihnește”.

În prezent, cartea este expusă la Muzeul Arhiepiscopal din Wrocław. Pe 9 octombrie 2015, Cartea din Henryków a fost înscrisă în Registrul „Memoriei lumii” a UNESCO.”

<https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Ksiega-henrykowska>

Geograf Bawarski

Opis grodów i ziem z północnej strony Dunaju

„Dokument sporządzony w połowie IX wieku przez anonimowego autora. Spisany najprawdopodobniej w Ratyzbonie na zamówienie bądź użytk Ludwika II Niemieckiego. Zapiska zawiera spis plemion słowiańskich zamieszkujących obszar na północ od Dunaju i wschód od Łaby. Obok nazwy plemienia widnieje informacja o posiadanej przezeń liczbie grodów. Dokument, odkryty został w roku 1772. Polska nazwa Geograf Bawarski została nadana zapisce przez Jana Potockiego, który w 1776 dokument ten przedrukował.

Plemiona polskie wymienione w Geografie Bawarskim

Wśród plemion słowiańskich wymienionych w Geografie Bawarskim znajdujemy również te, które weszły w skład późniejszego Państwa Gnieźnieńskiego. Glopeani (Goplanie) z zawrotną liczbą 400 grodów. Lendizi (Lędzianie) 98 grodów. Prissani (Pyrzyczanie) 70 grodów. Uelunzani (Wolinianie) 70 grodów. Uuislane (Wiślanie), brak informacji na temat grodów. Sleenzane (Ślężanie) 15 grodów. Lunsizi (Łużyczanie) z 30 grodami. Dadosesani (Dziadoszanie) mający 20 grodów. Opolini (Opolanie) z 20 grodami. Golensizi (Golęszycy) z 5 grodami. Nie wymienia natomiast Geograf Bawarski Polan. Najbardziej prawdopodobna wydaje się teza, iż z plemieniem Polan tożsami są Glopeani (Goplanie) ze swoimi 400 grodami.”

<http://mediatempora.pl/materiały-zrodłowe-geograf-bawarski>

1. Z ilu części składa się Kronika Galla Anonima?

.....

2. Jak nazywa się dokument, który zawiera zdanie napisane w całości w języku polskim?

.....

3. Gdzie została zapisana Księga Henrykowska w 2015 roku?

.....

4. Kto napisał Geografa Bawarskiego?

.....

5. Jakie informacje znajdują się w Geografie Bawarskim?

.....

Geograful Bavarez (Geograf Bawarski)

Descrierea cetăților și a terenurilor de pe malul nordic al Dunării

„Un document întocmit la mijlocul secolului al IX-lea de un autor anonim. Cel mai probabil scris la Regensburg la cererea sau pentru folosul lui Ludovic al II-lea Germanul. Nota conține o listă a civilizațiilor slave care locuiau în zona de la nord de Dunăre și la est de Elba. Lângă numele civilizației, existau informații despre numărul de fortărețe pe care le deținea. Documentul, a fost descoperit în anul 1772. Numele polonez al Geografului Bavarez a fost dat de Jan Potocki, care a retipărit documentul în 1776.

Civilizațiile poloneze enumerate în Geograful Bavarez

Printre civilizațiile slave menționate în Geograful Bavarez, le găsim și pe cele care au devenit parte a statului Gniezno de mai târziu. Glopeani (Goplanie) cu un număr uimitor de 400 de cetăți. Lendizi (Lędzianie) 98 de cetăți. Prissani (Pyrzyczanie) cu 70 de cetăți. Uelunzani (Wolinianie) 70 de cetăți. Uuislane (Wiślanie), fără informații despre cetăți. Sleenzane (Ślęzanie) 15 cetăți. Lunsizi (Łużyccanie) cu 30 de cetăți. Dadosesani (Dziadosanie) având 20 de cetăți. Opolini (Opolanie) cu 20 de cetăți. Golensizi (Golęszycy) cu 5 cetăți. Geograful Bavarez nu îi menționează pe Polanie. Cea mai probabilă teză pare să fie că sunt ei aceeași cu Glopeanii (Goplanie) cu cele 400 de cetăți ale lor.”

<http://mediatempora.pl/materialy-zrodlowe-geograf-bawarski>

1. Din câte părți este formată Cronica lui Gall Anonim?

.....

2. Cum se numește documentul care include o propoziție scrisă în întregime în limba polonă?

.....

3. Unde a fost înscrisă Cartea din Henryków în anul 2015?

.....

4. De cine a fost scris Geograful Bavarez?

.....

5. Ce informații găsim în Geograful Bavarez?

.....

KARTA PRACY

Pierwsze organizacje państwowe

Przeczytaj uważnie tekst i odpowiedz na pytania:

„W X wieku na terenie późniejszego państwa polskiego zamieszkiwały liczne plemiona Słowian. Byli wśród nich Polanie, Mazowszanie, Wiślanie, Lędzianie, Pomorzanie, Ślężanie, Opolanie i inni. Największe znaczenie osiągnęli Polanie, zamieszkujący ziemie wokół Gniezna, i Wiślanie, żyjący wokół Krakowa.

Centralnym ośrodkiem państwa Polan było Gniezno. Była to w VIII i IX wieku silnie obwarowana osada, której ludność utrzymywała ożywione kontakty handlowe. Tedy bowiem przebiegał szlak solny, który kontrolował książę gnieźnieński. Był to potężny atut gospodarczy. Dochody z tego źródła umożliwiały prowadzenie podbojów

Państwo Wiślan wkrótce upadło wskutek najazdu Morawian, a następnie Czechów. Przetrwało silne państwo Polan, które nienarażone na ataki z zewnątrz, rozpoczęło podbijanie sąsiednich, słabszych plemion. A stało się to w czasach panowania Mieszka I - pierwszego historycznego władcy Polski. Polanie opanowali obszary zamieszkałe przez pozostałe plemiona. Dało to początek państwu polskiemu, a nazwę „Polska” zawdzięczamy właśnie Polanom.”

<https://opracowania.pl/opracowania/historia/poczatki-panstwa-polskiego>

1. Wymień najważniejsze cywilizacje słowiańskie, które zamieszkiwały tereny późniejszego państwa polskiego.

2. Wokół jakich osad osiedlili się najważniejsze plemiona Słowian?

3. Jakiej organizacji państwowej Polska zawdzięcza swoją nazwę?

https://pl.wikipedia.org/Plemiona_polskie

FIŞĂ DE LUCRU

Primele organizații statale

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

„În secolul al X-lea, numeroase civilizații de slavi trăiau pe teritoriul statului polonez de mai târziu. Printre acestea se numărau Polanie, Mazowszanie, Wiślanie, Lędzianie, Pomorzanie, Ślęzanie, Opolanie și alții. Cele mai importante erau Wiślanie, care trăiau în jurul Cracoviei și Polanie, care trăiau în jurul regiunii Gniezno.

În secolele al VIII-lea și al IX-lea, Gniezno a fost o așezare puternic fortificată a cărei populație a menținut numeroase contacte comerciale. Aici circula traseul sării, care era controlat de ducele de Gniezno, ceea ce însemna un puternic avantaj economic. Veniturile din această sursă permiteau noi cuceriri.

Entitatea statală Wiślanie s-a prăbușit în scurt timp ca urmare a invaziei Moravilor, apoi a Cehilor. A supraviețuit formațiunea statală mai puternică a Polanilor, care, neexpuși la atacuri externe, au început să cucerească entitățile vecine, mai slabe. Acest lucru se întâmpla în timpul domniei lui Mieszko I - primul conducător istoric al Poloniei. Astfel a luat naștere statul polonez, iar numele „Polonia” îi datorăm civilizației Polanie.”

<https://opracowania.pl/opracowania/historia/poczatki-panstwa-polskiego>

1. Enumera cele mai importante civilizații de slavi care trăiau pe teritoriul statului polonez de mai târziu.

-
2. În jurul căror așezări trăiau cele mai importante entități statale?

-
3. Cărei organizații statale îi datorează Polonia numele?

https://pl.wikipedia.org/Plemiona_polskie

KARTA PRACY

Chrzest Polski; Mieszko I

Przeczytaj uważnie tekst i odpowiedz na pytania:

„Mieszko I (935 - 992) był pierwszym historycznym władcą państwa polskiego z dynastii Piastów. Został ochrzczony w 966 roku przez misjonarzy z Królestwa Czeskiego. W tym okresie rozpoczęła się chrystianizacja Polski, która przebiegała równolegle ze zwalczaniem pogańskich wierzeń słowiańskich.

Pierwszy historyczny władca Polski „Mieszko I” uważany jest za faktycznego twórcę państwa polskiego. Kontynuował politykę zarówno ojca, jak i dziadka, obaj jego przodkowie będąc przywódcami plemion pogańskich zamieszkujących tereny dzisiejszej Wielkopolski. Czy to poprzez sojusze, czy też użycie siły zbrojnej, Mieszko rozszerzył trwające podboje i na początku swojego panowania podbił Kujawy i Pomorze oraz prawdopodobnie Gdańsk i Mazowsze. W ostatnich latach życia walczył z państwem czeskim, zdobywając prawdopodobnie Śląsk i Małopolskę.

Chcąc powstrzymać ataki margrabiów niemieckich, Mieszko I poślubił czeską księżniczkę Dobrawę. „Przyjmując chrześcijaństwo, Mieszko włączył swoje polskie panowanie do wspólnoty zachodnioeuropejskiej. Święte Cesarstwo Rzymskie ani żaden inny chrześcijański kraj teoretycznie nie miał prawa napadać na Polskę”.

Jego małżeństwo w 965 i chrzest w 966 umieściły Mieszka I i jego kraj w kręgu kulturowym zachodniego chrześcijaństwa.

Mieszko I „znany był także ze swoich reform wewnętrznych, które miały na celu rozszerzenie i udoskonalenie tzw. monarchicznego systemu wojennego. Mieszko I był mądrym politykiem i dowódcą wojskowym, który z powodzeniem stosując dyplamację zawarł po raz pierwszy sojusz z Czechami, a następnie ze Szwecją i Świętym Cesarstwem Rzymskim”.

W polityce zagranicznej na pierwszym miejscu stawał interesy swojego kraju, nawet „zawierając układy ze swoimi dawnymi wrogami. Po śmierci pozostawił swoim synom kraj o bardzo dużym terytorium, mający ugruntowaną pozycję w Europie”.

FIŞĂ DE LUCRU

Creştinarea Poloniei; Mieszko I

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

„Mieszko I (935 - 992) a fost primul conducător atestat al statului polonez din dinastia Piast. fiind botezat în anul 966 de misionari din Regatul Ceh. Creştinarea Poloniei a început în această perioadă și s-a desfășurat concomitent cu combaterea credințelor slave păgâne.

Primul domnitor istoric al Poloniei, „Mieszko I este considerat creatorul de facto al statului polonez. El a continuat politica atât a tatălui său cât și pe cea a bunicului său, cei doi strămoși ai săi fiind conducători ai triburilor păgâne situate în zona Poloniei Mari (Wielkopolska) din zilele noastre. Fie prin alianțe sau prin folosirea forței militare, Mieszko a extins cuceririle în curs de desfășurare și la începutul domniei sale a cucerit Kujawy și Pomorze și probabil Gdańsk și Mazowsze. În ultimii ani ai vieții sale el s-a luptat cu statul Boemia, câștigând probabil Silezia și Polonia Mică (Małopolska).”

Dorind să opreasă atacurile margrafilor germani, Mieszko I s-a căsătorit cu prințesa cehă Dobrawa. „Prin adoptarea creștinismului, Mieszko a inclus guvernarea sa poloneză în Comunitatea Europeană de vest. Sfântul Imperiu Roman sau orice altă țară creștină, în teorie, nu avea dreptul să atace Polonia.”

Căsătoria sa din 965 și botezul său din anul 966 l-au pus pe Mieszko I și pe țara sa în sfera culturală a creștinismului occidental.

Mieszko I „a fost cunoscut și pentru reformele sale interne, care au vizat extinderea și îmbunătățirea aşa-numitul sistem monarhic de război. Mieszko I a fost un politician și lider militar înțelept și folosind cu succes diplomația a încheiat prima oară o alianță cu Boemia și apoi cu Suedia și cu Sfântul Imperiu Roman.”

În politica externă, el a pus interesele țării sale în primul rând, chiar și prin „încheierea unor acorduri cu foștii săi inamici. La moartea sa, el a lăsat fiilor săi o țară cu un teritoriu foarte mare, având o poziție bine stabilită în Europa.”

Mieszko I - Portret namalowany przez Jana Matejki

Polska pod panowaniem Mieszka I

https://ro.wikipedia.org/wiki/Mieszko_I_al_Polonie

1. Jak nazywa się pierwszy historyczny władca Polski?

.....
2. W którym roku odbył się chrzest Mieszka I?

.....
3. Jakie znaczenie miał chrzest Mieszka I?

.....
4. Jaka była polityka wewnętrzna Mieszka I?

.....
5. Jaka była polityka zagraniczna Mieszka I?

Mieszko I al Poloniei - Portret de Jan Matejko

Polonia sub domnia lui Mieszko I

https://ro.wikipedia.org/wiki/Mieszko_I_al_Poloniei

1. Cum se numește primul domnitor istoric al Poloniei?

.....

2. În ce an a avut loc botezul lui Mieszko I?

.....

3. Care a fost însemnatatea botezului lui Mieszko I?

.....

4. Care a fost politica internă a lui Mieszko I?

.....

5. Care a fost politica externă a lui Mieszko I?

SPRAWDZIAN

Pierwsze źródła pisane

Pierwsze organizacje państwowne

Chrzest Polski; Mieszko I

Uwaga: wszystkie pytania są obowiązkowe

Czas pracy: 30 minut

Z urzędu: 20 punktów

1. Jak nazywa się dokument, który zawiera zdanie napisane w całości w języku polskim?

10 punktów

.....
2. Gdzie została zarejestrowana Księga Henrykowska w 2015 roku?

10 punktów

.....
3. Kto napisał Geografa Bawarskiego?

10 punktów

.....
4. Wymień najważniejsze cywilizacje słowiańskie, które zamieszkiwały tereny późniejszego państwa polskiego.

10 punktów

.....
5. Jakiej organizacji państwowej Polska zawdzięcza swoją nazwę?

10 punktów

.....
6. Jak nazywa się pierwszy historyczny władca Polski?

10 punktów

.....
7. W którym roku miał miejsce chrzest Mieszka I, a co za tym idzie Polski?

10 punktów

.....
8. Jakie znaczenie miało przyjęcie chrztu przez Polskę?

10 punktów

FIŞĂ DE EVALUARE

Primele izvoare scrise

Primele organizații statale

Creștinarea Poloniei; Mieszko I

Notă: Toate subiectele sunt obligatorii

Timp de lucru 30 de minute

Din oficiu 20 puncte

1. Cum se numește documentul care include o propoziție scrisă în întregime în limba polonă?

10 puncte

.....
2. Unde a fost înscrisă Cartea din Henryków în anul 2015? 10 puncte

.....
3. De cine a fost scris Geograful Bavarez? 10 puncte

.....
4. Enumera cele mai importante civilizații de slavi care trăiau pe teritoriul statului polonez de mai târziu. 10 puncte

.....
5. Cărei organizații statale îi datorează Polonia numele? 10 puncte

.....
6. Cum se numește primul domnitor istoric al Poloniei? 10 puncte

.....
7. În ce an a avut loc botezul lui Mieszko I și implicit al Poloniei? 10 puncte

.....
8. Care a fost însemnatatea creștinării Poloniei? 10 puncte

KARTA PRACY

Bolesław Chrobry – pierwszy król Polski

Przeczytaj uważnie tekst i odpowiedz na pytania:

„Bolesław Chrobry był księciem Polski w latach 992-1025 i pierwszym królem Polski w 1025.

Był wybitnym politykiem, strategiem i mężem stanu. Przekształcił Polskę w kraju nie tylko porównywalny z większymi zachodnimi monarchiami, ale także wprowadził ją do europejskiej elity. Bolesław Chrobry przeprowadził kilka udanych kampanii wojennych na zachodzie, południu i wschodzie. Skonsolidował ziemie polskie i podbił terytoria poza obecnymi granicami Polski, takie jak Słowacja, Morawy, Ruś Czerwona, Miśnia i Łużyce, a także Czechy. Był potężnym mediatorem w sprawach Centralnej Europy.

Bolesławowi Chrobremu udało się położyć podwaliny pod polski kościół, ustanawiając archidiecezję gnieźnieńską niezależną od niemieckiej archidiecezji magdeburskiej, która próbowała zająć ziemie polskie. Podczas słynnego zjazdu gnieźnieńskiego oficjalnie uwolnił kościół od daniny na rzecz Świętego Cesarstwa Rzymskiego, a ostatecznie, u szczytu swego panowania, jako pierwszy polski władca koronował się na króla.

Był zdolnym administratorem, który ustanowił tzw. „prawo książęce” i zbudował liczne forty, kościoły, klasztory i mosty. Bolesław Chrobry stworzył pierwszy polski system monetarny, w którym grzywna dzieliła się na 240 dinarów i wybił własną monetę. Uważany jest za jednego z najzdolniejszych i najbardziej błyskotliwych władców dynastii Piastów.”

Bolesław Chrobry, obraz namalowany przez Jana Matejkę

Polska pod koniec panowania Bolesława Chrobrego

https://ro.wikipedia.org/wiki/Boleslav_I_al_Poloniei

FIŞĂ DE LUCRU

Bolesław Chrobry – primul rege al Poloniei

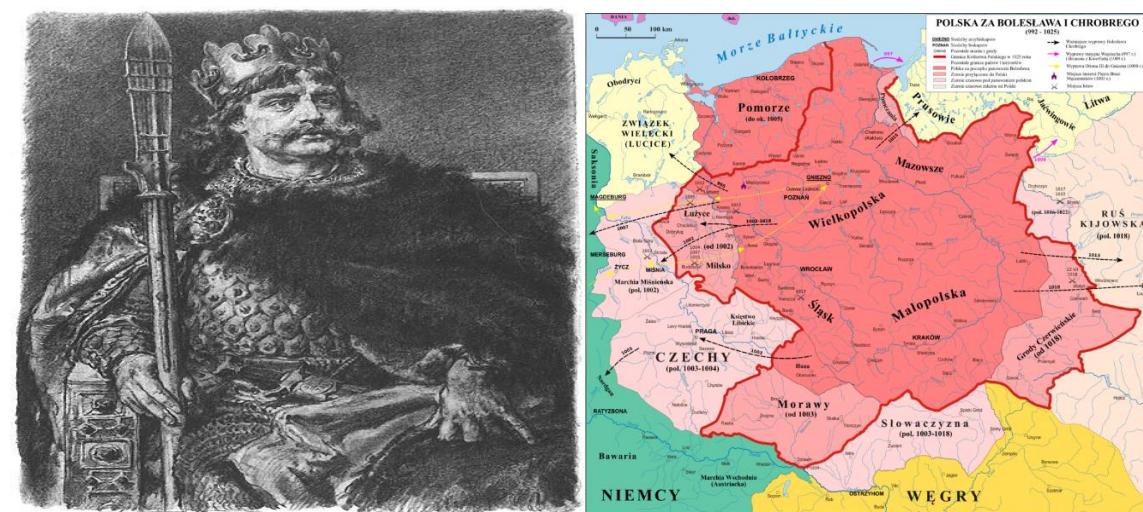
Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

„Bolesław Chrobry a fost duce al Poloniei în perioada dintre anii 992-1025 și primul rege al Poloniei în 1025.

Acesta a fost un remarcabil politician, strateg și om de stat. A transformat Polonia într-o țară care nu numai că era comparabilă cu monarhiile occidentale mai mari, dar, de asemenea, a adus-o în elita europeană. Boleslav Chrobry a purtat mai multe campanii militare de succes în vest, sud și în est. A consolidat ținuturile poloneze și teritoriile cucerite din afara granițelor moderne ale Poloniei, cum ar fi Slovacia, Moravia, Rutenia Roșie, Meissen și Luzația, dar și Boemia. A fost un puternic mediator în cadrul afacerilor europene centrale.

Boleslav Chrobry a reușit să pună bazele bisericii poloneze, întemeind o Arhiepiscopie la Gniezno independentă de Arhiepiscopia germană din Magdeburg, care încercase să pretindă zone poloneze. În timpul celebrului Congres de la Gniezno a eliberat oficial biserica de tributul către Sfântul Imperiu Roman și, în final, la apogeul domniei sale, s-a auto-încoronat rege, fiind primul conducător polonez care a făcut acest lucru.

El a fost un administrator capabil care a instituit aşa-numita "lege domnească" și a construit numeroase forturi, biserici, mănăstiri și poduri. Boleslav Chrobry a creat primul sistem monetar polonez, cu grzywna împărțită în 240 de dinari și a bătut monedă proprie. Este considerat ca fiind unul dintre cei mai capabili și strălucitori conducători ai dinastiei Piastilor.”

Boleslav cel Viteaz, ilustrat de Jan Matejko Polonia la sfârșitul domniei lui Boleslav Chrobry

https://ro.wikipedia.org/wiki/Boleslav_I_al_Poloniei

1. W jakim okresie Bolesław Chrobry był księciem Polski?
.....
2. Jakie zmiany wprowadził w Polsce za swojego panowania?
.....
3. W jakim mieście powstała archidiecezja założona przez Bolesława Chrobrego?
.....
4. W którym roku koronował się na króla?
.....
5. Kto stworzył pierwszy polski system monetarny?
.....

1. În ce perioadă Bolesław Chrobry a fost duce al Poloniei?

.....

2. Ce transformări a adus Poloniei în timpul domniei sale?

.....

3. În ce oraș a fost întemeiată de către Bolesław Chrobry Arhiepiscopia?

.....

4. În ce an s-a auto-încoronat rege?

.....

5. Cine a creat primul sistem monetar polonez?

KARTA PRACY

Panowanie Kazimierza Wielkiego – powstanie Akademii Krakowskiej

Przeczytaj uważnie tekst i odpowiedz na pytania:

„Kazimierz jest jedynym polskim królem, który otrzymał i zachował tytuł **Wielkiego** w historii Polski. Kiedy wstąpił na tron, jego sąsiedzi nie uznali jego tytułu, nazywając go królem Krakowa. Gospodarka została zniszczona, a królestwo zostało wyludnione i zniszczone po wojnie. Po śmierci Kazimierza pozostawił podwojone królestwo (po dodaniu ziem dzisiejszej Ukrainy, którą nazwał Księstwem Halickim), zamożniejsze, bogatsze i z nowymi perspektywami na przyszłość. Chociaż był opisywany jako pokojowy król, stoczył kilka zwycięskich wojen.

Król Polski Kazimierz Wielki zdawał sobie sprawę, że kraj potrzebuje klasy ludzi wykształconych, zwłaszcza prawników, którzy kodyfikowaliby prawa w kraju oraz zarządzali sądami i urzędami. Jego starania o utworzenie w Polsce uczelni wyższej zostały nagrodzone, gdy papież Urban V udzielił mu pozwolenia na otwarcie Uniwersytetu Krakowskiego. Król sfinansował jedną katedrę sztuk wyzwolonych, dwie medycyny, trzy prawa kanonicznego i pięć prawa rzymskiego, kwartalnym stypendium uzyskiwanego z królewskiego monopolu nad kopalniami w Wieliczce. Jego rozwój opóźniła śmierć króla, ale później (1400) został ponownie założony przez króla Władysława Jagiełłę i jego żonę Jadwigę. Królowa przekazała uniwersytetowi wszystkie swoje klejnoty, co umożliwiło przyjęcie 203 studentów. Wydziały astronomii, prawa i teologii przyciągały wybitnych uczonych, w tym polskiego astronoma Mikołaja Kopernika.

Akademia Krakowska, założona w 1364 roku przez króla Kazimierza Wielkiego, jest najstarszą uczelnią w Polsce, drugą najstarszą w Europie Środkowej i jedną z najstarszych na świecie.”

https://ro.wikipedia.org/wiki/Universitatea_Jagiellona

1. Jaki tytuł otrzymał i zachował król Kazimierz?

.....

2. Jak wyglądało królestwo polskie, gdy na tron wstąpił król Kazimierz Wielki?

.....

3. Jaki był powód założenia przez króla Akademii?

.....

4. Jak nazywał się słynny polski astronom, który studiował na Akademii Krakowskiej?

.....

5. W którym roku powstała Akademia Krakowska?

.....

FIŞĂ DE LUCRU

Domnia lui Kazimierz Wielki (Cazimir cel Mare) – înființarea Academiei din Cracovia

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

„Cazimir este singurul rege polonez care a primit și a păstrat titlul de **cel Mare** în istoria poloneză. Când a venit la tron, vecinii săi nu i-au recunoscut titlul său, numind-l Rege al Craciei. Economia era distrusă, iar regatul fusese depopulat și epuizat după război. La moartea sa, Cazimir a lăsat regatul său dublat în dimensiune (prin adăugarea terenurilor din zilele noastre, Ucraina, pe care l-a numit Ducatul Halicz), mai prosper, mai bogat și cu noi perspective pentru viitor. Deși era descris ca un rege pașnic, el a purtat mai multe războaie victorioase.

Regele Poloniei Cazimir cel Mare a realizat că țara are nevoie de o clasă de oameni educați, în special juriști care să codifice legile țării și să administreze tribunalele și oficiile. Eforturile sale de a înființa o instituție de învățământ superior în Polonia au fost răsplătite atunci când papa Urban al V-lea i-a acordat permisiunea de a deschide Universitatea din Cracovia. Regele a finanțat o catedră de arte liberale, două de medicină, trei de drept canonice și cinci de drept român, printr-o bursă trimestrială obținută din monopolul regal asupra salinelor de la Wieliczka. Dezvoltarea sa a fost întârziată de moartea regelui, dar mai apoi a fost reînființată (1400) de regele Władysław Jagiełło și de soția sa Jadwiga. Regina a donat universității toate bijuteriile ei, ceea ce a permis înscrierea a 203 studenți. Facultățile de astronomie, drept și teologie au atras cărturari eminenți, printre care și astronomul polonez Nicolaus Copernic (Mikołaj Kopernik).

Academia din Cracovia înființată în anul 1364 de către Regele Cazimir cel Mare, este cea mai veche universitate din Polonia, a doua ca vechime din Europa Centrală și una dintre cele mai vechi din lume.”

https://ro.wikipedia.org/wiki/Universitatea_Jagiellona

1. Ce titlu a primit și totodată păstrat regele Cazimir?

.....

2. Cum era regatul polonez la venirea la tron a regelui Cazimir cel Mare?

.....

3. Care a fost motivul pentru care regele a înființat Academia?

.....

4. Cum se numea renumitul astronom polonez care a studiat la Academia din Cracovia?

.....

5. În ce an a fost înființată Academia din Cracovia?

.....

KARTA PRACY

Reprezentatywne osobowości polskiej kultury – Laureaci Nagrody Nobla

Przeczytaj uważnie tekst i odpowiedz na pytania:

Lista laureatów Nagrody Nobla:

- 1903 Maria Skłodowska-Curie (1867–1934) fizyka
- 1911 Maria Skłodowska-Curie (1867–1934) chemia
- 1905 Henryka Sienkiewicza (1846–1916) literatura
- 1924 Władysław Reymont (1867–1925) literatura
- 1980 Literatura Czesława Miłosza (1911–2004) literatura
- 1983 Lech Wałęsa (ur. 1943) nagroda pokojowa
- 1995 Józef Rotblat (1908–2005) nagroda pokojowa
- 1996 Wisława Szymborska (1923–2012) literatura
- 2018 Olga Tokarczuk (ur. 1962) literatura

Zadanie: Wybierz z powyższej listy laureata Nagrody Nobla, którego najbardziej lubisz i krótko opisz jego pracę.

FIŞĂ DE LUCRU

Personalități reprezentative ale culturii poloneze – Câștigătorii Premiului Nobel

Lista câștigătorilor Premiului Nobel:

- 1903 Maria Skłodowska-Curie (1867–1934) fizică
- 1911 Maria Skłodowska-Curie (1867–1934) chimie
- 1905 Henryk Sienkiewicz (1846–1916) literatură
- 1924 Władysław Reymont (1867–1925) literatură
- 1980 Czesław Miłosz (1911–2004) literatură
- 1983 Lech Wałęsa (n. 1943) premiul pentru pace
- 1995 Józef Rotblat (1908–2005) premiul pentru pace
- 1996 Wisława Szymborska (1923–2012) literatură
- 2018 Olga Tokarczuk (ur. 1962) literatură

Temă: Alege un câștigător al Premiului Nobel din lista de mai sus, care îți-a plăcut cel mai mult, și descrie pe scurt activitatea acestuia.

SPRAWDZIAN

Bolesław Chrobry – pierwszy król Polski

Panowanie Kazimierza Wielkiego – powstanie Akademii Krakowskiej

Reprezentatywne osobowości polskiej kultury – Laureaci Nagrody Nobla

Uwaga: wszystkie pytania są obowiązkowe

Czas pracy: 30 minut

Z urzędu: 20 punktów

1. W jakim okresie Bolesław Chrobry był księciem Polski? 10 punktów

.....

2. Kto stworzył pierwszy polski system monetarny? 10 punktów

.....

3. Jak wyglądało królestwo polskie, gdy na tron wstąpił król Kazimierz Wielki? 10 punktów

.....

4. Jaki był powód założenia przez króla Akademii? 10 punktów

..... 5.

Jak nazywał się słynny polski astronom, który studiował na Akademii w Krakowie?

10 punktów

.....

6. W którym roku powstała Akademia Krakowska? 10 punktów

.....

7. Opisz krótko twórczość jednego z polskich laureatów Nagrody Nobla. 20 punktów

.....

FIŞĂ DE EVALUARE

Bolesław Chrobry – primul rege al Poloniei

Domnia lui Kazimierz Wielki (Cazimir cel Mare) – înființarea Academiei din Cracovia

Personalități reprezentative ale culturii poloneze – Câștigătorii Premiului Nobel

Notă: Toate subiectele sunt obligatorii

Timp de lucru 30 de minute

Din oficiu 20 puncte

1. În ce perioadă Bolesław Chrobry a fost duce al Poloniei? 10 puncte

.....

2. Cine a creat primul sistem monetar polonez? 10 puncte

.....

3. Cum era regatul polonez la venirea la tron a regelui Cazimir cel Mare? 10 puncte

.....

4. Care a fost motivul pentru care regale a înființat Academia? 10 puncte

.....

5. Cum se numea renumitul astronom polonez care a studiat la Academia din Cracovia?

10 puncte

.....

6. În ce an a fost înființată Academia din Cracovia? 10 puncte

.....

7. Descrie pe scurt activitatea unui câștigător polonez al Premiului Nobel. 20 puncte

.....

KARTA PRACY

Pisanie pisanek/kraszanek i wyplatanie „śmiergusta”

Przeczytaj uważnie tekst i weź udział w warsztatach:

Tradycje i zwyczaje Polaków związane ze świętami wielkanocnymi są dziedziczone po przodkach i przekazywane z pokolenia na pokolenie. Jednym z nich jest pisanie pisanek/kraszanek.

Innym zwyczajem odziedziczonym po przodkach jest wyplatanie „śmiergusta”. „Śmiergust” to bicz z gałązek wierzby, wyplatany z 6, 8, 12 patyków, w zależności od umiejętności każdego zaplatającego, zawiązany czerwoną kokardką.

W Poniedziałek Wielkanocny w miejscowościach Nowy Sołoniec, Pojana Mikuli i Plesza nadal istnieje tradycja „śmiergusta”.

Zajęcia praktyczne - warsztaty: warsztat pisania pisanek/kraszanek i warsztat wyplatania "śmiergusta".

Zaproszenie mieszkańców do pokazania dzieciom i uczniom tych dwóch zawodów.

FIŞĂ DE LUCRU

Încondeierea ouăelor și împletirea „śmiergustului”

Tradițiile și obiceiurile polonezilor legate de sărbătorile pascale sunt moștenite de la înaintași și transmise din generație în generație. Una dintre acestea este cea a încondeierii ouălor. Un alt obicei moștenit de la strămoși este cel al împletirii „śmiergustului”. „Śmiergustul” este un bici împletit din ramuri de salcie care se completează din 6, 8, 12 nuiele, în funcție de priceperea fiecăruia, și este legat cu o fundă roșie. În luna Paștelui, în localitățile Solonețu Nou, Poiana Micului și Pleșa încă mai există tradiția „śmiergustului”.

Activitate practică – ateliere de lucru: atelier de încondeiere a ouălor și atelier de împletire a „śmiergustului”.

Invitarea unor localnici pentru a arăta copiilor și elevilor aceste două îndeletniciri.

KARTA PRACY

Wielki Post – Droga Krzyżowa

Przeczytaj uważnie tekst i odpowiedz na pytania:

DROGA KRZYŻOWA - Krótka historia

„Droga Krzyżowa (po łacinie via crucis) to rzymskokatolicka praktyka religijna składająca się z 14 przystanków na pamiątkę Drogi Krzyżowej, którą przeszedł Jezus Chrystus w Jerozolimie. Ta forma nabożeństwa została wprowadzona przez franciszkanów w XIII wieku w Jerozolimie, a stamtąd rozpowszechniła się w Europie Zachodniej dla wiernych, którzy nie mogli podróżować do Ziemi Świętej.

Franciszkanie, stróże i opiekunowie miejsc świętych, prowadzili rekolekcje pielgrzymów w Jerozolimie, na Via Dolorosa, po której szedł Chrystus, od Trybunału Piłata, z najniższej części miasta, aż na Golgotę (Kalwarię), najwyższej jego części. Franciszkanie wpadli na pomysł, aby przekształcić tę formę medytacji Męki Pańskiej, aby umożliwić ubogim i tym, którzy nie mogą dotrzeć do Ziemi Świętej, odbyć tę samą podróż, co pielgrzymi. W tym celu zorganizowali, na zewnątrz lub w kościołach, serie ewokacji (obrazy, rzeźby, krzyże...) ze scenami wyznaczającymi drogę Chrystusa na Kalwarię. Ich liczba (przystanków) zmieniała się aż do XVIII wieku, kiedy to papież Klemens XII i papież Benedykt XIV ustalili ją na 14, nadając Drodze Krzyżowej charakter, jaki znamy dzisiaj.

Droga Krzyżowa opiera się na rozważaniach o męce Chrystusa połączonych z przejściem symbolicznej trasy, która ilustruje czternaście sytuacji męki, z których dziewięć opartych jest na opisach ewangelicznych, a pięć przekazanych przez tradycję: spotkanie z Matką (IV), trzy upadki pod krzyżem (III, VII i IX) oraz spotkanie z Weroniką (VI)."

<https://brcrd.com/calea-crucii/>

Revista Polonus nr. 2/2013

1. Ile stacji odbywa się na pamiątkę Drogi Krzyżowej, którą przeszedł Jezus Chrystus w Jerozolimie?

.....

2. Kto ustanowił to nabożeństwo?

.....

3. W którym wieku powstało to nabożeństwo?

.....

4. W jakim celu franciszkanie dostosowali tę formę rozważania Męki Pańskiej?

.....

5. Na czym opiera się Droga Krzyżowa?

.....

FIŞĂ DE LUCRU

Postul Mare – Calea Sfintei Crucii

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

CALEA CRUCII – Scurt istoric

„Calea Crucii (în latină via crucis) este o practică religioasă romano-catolică constând în parcurgerea a 14 opriri în amintirea Drumului Crucii străbătut de Isus Cristos la Ierusalim. Această formă devoțională a fost introdusă de franciscani în secolul al XIII-lea la Ierusalim, iar de acolo a fost răspândită în Europa Occidentală, pentru credincioșii care nu aveau posibilitatea de a se deplasa în Țara Sfântă.

Franciscanii, păzitori și protectori ai locurilor sfinte, conduceau în Ierusalim exercițiile spirituale ale pelerinilor, pe Via Dolorosa, urmată de Cristos, de la Tribunalul lui Pilat, din partea cea mai de jos a orașului, până pe Golgota (Calvarul), cea mai înaltă parte a sa. Franciscanii au avut ideea de a adapta această formă de meditație asupra Patimilor, cadrului obișnuit al majorității credincioșilor, pentru a permite celor săraci și celor care nu puteau să ajungă pe Pământul Sfânt, să realizeze același drum ca și pelerinii. În acest scop, ei au aranjat, în aer liber sau în biserici, serii de evocări (tablouri, statui, cruci...) cu scene marcând itinerarul lui Cristos ce ajunge până pe Calvar. Numărul acestora (al opririlor) a variat până în secolul al XVIII-lea, când a fost fixat la un număr de 14 de către Papa Clemente XII și Papa Benedict XIV, care, în general, au dat Căii Crucii caracterul pe care îl cunoaștem astăzi.

Calea Crucii se bazează pe reflecțiile pe marginea patimii lui Cristos unite cu parcurgerea unui traseu simbolic care ilustrează paisprezece situații ale pătimirii, dintre care nouă se bazează pe descrieri evanghelice, iar cinci sunt transmise de tradiție: întâlnirea cu Mama (IV), trei căderi sub cruce (III, VII și IX) precum și întâlnirea cu Veronica (VI).”

<https://brerd.com/calea-crucii/>

Revista Polonus nr. 2/2013

1. Câte opriri sunt parcuse în amintirea Drumului Crucii străbătut de Isus Cristos la Ierusalim?

.....

2. De către cine a fost constituită această devotiuție?

.....

3. În ce secol a fost constituită această devotiuție?

.....

4. În ce scop au adaptat franciscanii această formă de meditație asupra Patimilor?

.....

5. Pe ce se bazează Calea Sfintei Crucii?

KARTA PRACY

Tradycje wielkanocne

Główne tradycje wielkanocne:

- Tłusty Czwartek - przygotowanie pączków
- Środa Popielcowa - posypanie głowy popiołem na znak skruchy
- Droga Krzyżowa
- Lamentacje
- Niedziela Palmowa – poświęcenie gałązek i kwiatów
- Wielki Tydzień: Triduum Paschalne - Wielki Czwartek (umywanie nóg), Wielki Piątek (adoracja Krzyża, pilnowanie grobu przez "baiaszów"), Wielka Sobota (poświęcenie pokarmów)
- Rezurekcja - poświęcenie ognia
- Drugi dzień Wielkanocy – śmigus-dyngus

Zadanie: - Opisz, jakie tradycje wielkanocne panują w Twojej rodzinie.

FIŞĂ DE LUCRU

Tradiții de Paște

Principalele Tradiții de Paște:

- Joia Grasă – pregătirea gogoșilor
- Miercurea Cenușii – presărarea cenușii pe cap în semn de căință
- Calea Crucii
- Lamentațiile
- Duminica Floriilor – sfîntirea ramurilor și florilor
- Săptămâna Mare: Triduumul Pascal – Joia Mare (spălarea picioarelor), Vinerea Mare (adorarea Crucii, păzirea mormântului de către „baiași”), Sâmbăta Mare (sfîntirea alimentelor)
- Slujba de Înviere – sfîntirea focului
- A doua zi de Paște – udatul fetelor

Cerință: - Descrie care sunt tradițiile de Paște din familia ta.

SPRAWDZIAN

Pisanie pisanek/kraszanek i wyplatanie „śmiergusta”

Wielki Post – Droga Krzyżowa

Tradycje wielkanocne

Uwaga: wszystkie pytania są obowiązkowe

Czas pracy: 30 minut

Z urzędu: 20 punktów

1. Ile stacji odbywa się na pamiątkę Drogi Krzyżowej, którą przeszedł Jezus Chrystus w Jerozolimie? 10 punktów

.....

2. Kto ustanowił nabożeństwo do Drogi Krzyżowej? 10 punktów

.....

3. W którym wieku powstało nabożeństwo Drogi Krzyżowej? 10 punktów

.....

4. Na czym opiera się Droga Krzyżowa? 20 punktów

.....

5. Opisz, jakie tradycje wielkanocne panują w Twojej rodzinie. 30 punktów

.....

FIŞĂ DE EVALUARE

Încondeierea ouăelor și împletirea „smiergustului”

Postul Mare – Calea Sfintei Cruci

Tradiții de Paște

Notă: Toate subiectele sunt obligatorii

Timp de lucru 30 de minute

Din oficiu 20 puncte

1. Câte opriri sunt parcurse în amintirea Drumului Crucii străbătut de Isus Cristos la Ierusalim? 10 puncte
.....

2. De către cine a fost constituită devoțiunea Calea Crucii? 10 puncte
.....

3. În ce secol a fost constituită devoțiunea Calea Crucii? 10 puncte
.....

4. Pe ce se bazează Calea Sfintei Cruci ? 20 puncte
.....

5. Descrie care sunt tradițiile de Paște din familia ta. 30 puncte
.....

KARTA PRACY

Okres rozbiorów Polski (1764-1795)

Przeczytaj uważnie tekst i odpowiedz na pytania:

„Rozbiory Polski, czyli trzy podziały terytorium Rzeczypospolitej dokonane zostały przez Prusy, Rosję i Austrię pod koniec XVIII wieku.

Od 1732 roku istniało porozumienie między sąsiadującymi z Rzecząpospolitą mocarstwami mające na celu ingerencję w jej sprawy wewnętrzne.

W 1772 mocarstwa dokonały z inicjatywy Prus **pierwszego rozbioru Polski**; **Prusy** zagarnęły ok. 36 tys. km²; **Austria** ok. 83 tys. km², a **Rosja** ok. 92 tys. km².

Drugiego rozbioru dokonały Prusy i Rosja w 1793 roku; był on reakcją na próby wyłamania się Polski spod obcej przemocy, zwiększenia armii i przeprowadzenia reform wewnętrznych. Mocarstwa ościenne nie chciały dopuścić do wzmacnienia państwa polskiego, a ich interwencję ułatwiała niechęć do reform znacznej części magnatów; w wyniku drugiego rozbioru **Prusy** zajęły ok. 58 tys. km², a **Rosja** ok. 250 tys. km². Po nieudanej próbie odzyskania niepodległości, jaką było powstanie kościuszkowskie 1794 roku, trzy mocarstwa dokonały 1795 **trzeciego rozbioru**, likwidując państwo polskie; **Austria** zajęła ok. 47 tys. km²; **Prusy** ok. 55 tys. km², a **Rosja** ok. 120 tys. km².

Rozbiory Polski były jaskrawym przejawem ekspansjonistycznej polityki mocarstw na kontynencie europejskim w XVIII wieku; w wyniku porozumienia sąsiadów, w którym dominującą rolę odgrywała Rosja, zostało zlikwidowane na okres 123 lat państwo o wielowiekowych dziejach i bogatej kulturze narodowej.

W wyniku rozbiorów Polacy musieli szukać zmiany status quo w Europie. Polscy poeci, politycy, szlachta, pisarze i artyści, z których wielu musiało emigrować, stali się rewolucjonistami XIX wieku, pragnąc aby wolność stała się jednym z definiujących składników polskiego romantyzmu. Polscy rewolucjonisi brali udział w powstaniach w Prusach, Cesarstwie Austriackim i Cesarstwie Rosyjskim. Legiony polskie walczyły u boku Napoleona i pod hasłem „za wolność naszą i waszą”, brały liczny udział w Wiosnie Ludów (1848).

Polska również zbuntowała się i w latach 1830-1831 oraz 1863-1864, ale działania te doprowadziły do zemsty nad Polakami na terenach zaboru rosyjskiego, takich jak konfiskata mienia, deportacja, przymusowa służba wojskowa, zamknięcie uniwersytetów i rusyfikacja polskich szkół średnich.

FIŞĂ DE LUCRU

Perioada dezmembrării Poloniei (1764-1795)

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

„Cele 3 împărțiri ale teritoriului Republicii Polone au fost realizate de Prusia, Rusia și Austria la sfârșitul secolului al XVIII-lea.

Din 1732 a existat un acord între puterile vecine ale Poloniei care urmăreau ingerință în treburile interne ale acesteia.

În 1772, la inițiativa Prusiei, superputerile au realizat **prima împărțire a Poloniei**; **Prusia** a acaparat aproximativ 36 mii km²; **Austria** 83 mii km², iar **Rusia** aproximativ 92 de mii km².

A doua împărțire a fost realizată de Prusia și Rusia în 1793; a fost o reacție la încercările Poloniei de a se elibera de violența străină, de a mări armata și de a efectua reforme interne. Putele vecine nu au vrut să permită întărirea statului polonez, iar intervenția lor a fost facilitată de faptul că o mare parte a magnațiilor erau reticenți în ceea ce privește reformele; ca urmare a celei de-a doua împărțiri, **Prusia** a ocupat aproximativ 58 de mii km², iar **Rusia** aproximativ 250 mii km². După o încercare eşuată a Poloniei în anul 1794 de a-și recăști independentă, cele trei superputeri au efectuat **a treia împărțire** în 1795, lichidând astfel statul polonez; **Austria** a ocupat atunci aproximativ 47 mii km²; **Prusia** aproximativ 55 mii km², iar **Rusia** aproximativ 120 mii km².

Împărțirile Poloniei au fost o manifestare clară a politicii expansioniste a superputerilor de pe continentul european în secolul al XVIII-lea; ca urmare a unei înțelegeri între vecini, în care Rusia a jucat un rol dominant, o țară cu secole de istorie și o bogată cultură națională a dispărut de pe harta lumii pentru o perioadă de 123 de ani.

Ca urmare a împărțirilor, polonezii au fost nevoiți să caute o schimbare a status-quo-ului în Europa. Poeții polonezi, politicienii, nobilii, scriitorii și artiștii, dintre care mulți au fost nevoiți să emigreze, au devenit revoluționari din secolul al XIX-lea, dorind ca libertatea să devină una dintre componentele definitoare ale romanticismului polonez. Revoluționarii polonezi au participat la revoltele din Prusia, Imperiul Austriac și Imperiul Rusiei. Legiunile poloneze s-au luptat alături de Napoleon și sub sloganul pentru libertatea noastră și a voastră, au participat pe scară largă în Primăvara Națiunilor (1848).

Polonia s-a mai revoltat și în anii 1830-1831 și 1863-1864, dar aceste acțiuni au dus la represiuni asupra polonezilor din teritoriile ocupate de Rusia, precum confiscarea proprietăților, deportarea, forțarea serviciului militar, închiderea universităților precum și rusificarea școlilor secundare poloneze.

Po stronie austriackiej Polakom powiodło się lepiej i pozwolono im mieć reprezentację w parlamencie i tworzyć własne uniwersytety, a Kraków i Lwów stały się ośrodkami polskiej kultury i oświaty. Tymczasem Prusy zgermanizowały cały system szkolny swoich polskich poddanych i nie miały większego szacunku dla polskiej kultury oraz polskich instytucji niż Imperium Rosyjskie.”

<https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/rozbiory-Polski>

https://ro.wikipedia.org/Împărăurile_Poloniei

1. W którym roku miał miejsce pierwszy rozbiór Polski i jakie państwa brały w nim udział?

.....

2. W którym roku miał miejsce drugi rozbiór Polski i jakie kraje brały w nim udział?

.....

3. W którym roku miał miejsce trzeci rozbiór Polski i jakie państwa brały w nim udział?

.....

4. Jaką politykę prowadziły wielkie mocarstwa na kontynencie europejskim w XVIII wieku?

.....

5. Obok kogo walczyły legioni polskie?

.....

6. Ile lat Polski nie było na mapie świata?

.....

7. Jakie były reperkusje dla Polaków na ziemiach okupowanych przez Rosję i Prusy?

.....

În partea austriacă, polonezii s-au descurcat mai bine și li s-au permis să aibă reprezentare în Parlament și să formeze propriile universități, iar Cracovia și Lvov au devenit centre ale culturii și educației poloneze. Între timp, Prusia a germanizat întregul sistem școlar al supușilor săi polonezi și nu a avut mai mult respect pentru cultura și instituțiile poloneze decât Imperiul Rus.”

<https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/rozbiory-Polski>

https://ro.wikipedia.org/Împărțirile_Poloniei

1. În ce an a avut loc prima împărțire a Poloniei și ce țări au luat parte la această acțiune?

.....

2. În ce an a avut loc a doua împărțire a Poloniei și ce țări au luat parte la această acțiune?

.....

3. În ce an a avut loc a trei împărțire a Poloniei și ce țări au luat parte la această acțiune?

.....

4. Ce politică duceau marile puteri pe continentul european în secolul al XVIII-lea?

.....

5. Alături de cine au luptat legiunile poloneze?

.....

6. Câți ani Polonia nu a existat pe harta lumii?

.....

7. Care au fost repercusiunile asupra polonezilor din teritoriile ocupate de Rusia și Prusia?

.....

KARTA PRACY

Józef Piłsudski / Odzyskanie przez Polskę niepodległości

Przeczytaj uważnie tekst i odpowiedz na pytania:

„Talenty militarne i poświęcenie dla ojczyzny były zawsze nieodłącznymi elementami Polaków, służącymi polskiej sprawie, zwłaszcza na emigracji, podczas rewolucji amerykańskiej i francuskiej, podczas wojen napoleońskich i wszelkich ruchów kulturalnych w Europie XIX w. Wówczas to sprawa niepodległości Polski stała się także problemem europejskim, jednak polskie siły na obczyźnie były niewystarczające dla odrodzenia państwa polskiego.

To właśnie ta niewygasła „miłość ojczyzny” polskiej szlachty, przeniesiona w wiekach XVIII i XIX poprzez kulturę i edukację na wszystkie, nawet najniższe stany społeczne, potwierdzona walką Polaków na emigracji, doprowadziła do odrodzenia niepodległej Polski po okresie podziału w wyniku trzech zaborów. Nieustające wysiłki „ku pokrzepieniu serc” (Henryk Sienkiewicz) całych pokoleń poetów, pisarzy, historyków i wojskowych sprawiły, że proces odradzania się niepodległej Polski miał wyjątkowo silną motywację duchową, brakowało jedynie odpowiedniej ku temu okazji. Wybuch pierwszej wojny światowej stworzył taką okazję, dodatkowo bezpośrednio związaną z działalnością Józefa Klemensa Piłsudskiego (1867-1935). Przyszły Marszałek i Naczelnik Państwa Polskiego urodził się 5 grudnia 1867 r. w Zułowie (na Litwie) w polskolitewskiej rodzinie o szlacheckich korzeniach. Chociaż w młodości kokietował z ruchem socjalistycznym, szybko zdał sobie sprawę z tego, że niepodległość Polski wywalczyć można jedynie na drodze militarnej. W konsekwencji, pod jego dowództwem powstały w Krakowie w 1914 r. słynne Legiony Polskie, złożone z ochotników gotowych na najwyższe poświęcenie w imię niepodległości ojczyzny. Walka o wolność Polaków z zaborów rosyjskiego, austriackiego i pruskiego odbiła się szerokim echem także na Bukowinie. Wielu Polaków z Dunawca, Dawiden, Łukawca, Nowego Sołońca, Pleszy, Pojany Mikuli, Starej Huty, Tereblecza, Czerniowiec czy Storożyńca zaciągnęło się do II Brygady, zwanej Karpacką, która walczyła po stronie państw centralnych (Autro-Węgry i Niemcy) przeciwko Rosji. Także w 1914 r. przyszły Marszałek Polski stworzył Polską Organizację Wojskową, będącą prekursorem polskich służb specjalnych, wykorzystywaną do działań wywiadowczych i dywersyjnych. Będące pod silną presją sił francuskoangielskich na zachodzie Europy i rosyjskich na wschodzie kontynentu, Autro-Węgry i Niemcy wydały 5 listopada 1916 r. akt gwarantujący powstanie samodzielnego Królestwa Polskiego, aby przekonać większą liczbę rekrutów do wstąpienia do wojsk dowodzonych przez Piłsudskiego, walczących z Rosją.

FIŞĂ DE LUCRU

Józef Piłsudski / Dobândirea Independenței Poloniei

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

„Valoarea militară și dragostea față de țară și de valorile ei nu au lipsit niciodată polonezilor, care au servit mai ales în exil cauza Poloniei, în cadrul revoluțiilor americană și franceză, în cadrul războaielor napoleoniene sau în cadrul diferitelor mișcări culturale și artistice din Europa secolului XIX. Neîndoelnic, în acest secol problema independenței Poloniei devenise o problemă europeană, însă forțele poloneze din diaspora nu erau suficiente pentru refacerea statului polon. Aceiași dragoste de patrie a nobililor, transferată în secolele XVIII-XIX prin cultură și educație în straturile cele mai adânci ale poporului, coroborat cu lupta polonezilor din diaspora, este „responsabilă” pentru renașterea statului polon independent, după cele trei împărțiri teritoriale la care a fost supus în ultimele trei decenii ale veacului XVIII. Munca neprecupeștită de „îmbărbătare a inimilor” (H. Sienkiewicz) a unor generații de poeți, prozatori, istorici și militari făcea ca acțiunea de refacere a Poloniei independente să fie deosebit de bine motivată spiritual, lipsind numai ocazia potrivită în acest sens. Această ocazie a fost oferită de izbucnirea primului război mondial, fiind nemijlocit legată de viața și activitatea lui Józef Klemens Piłsudski (1867-1935). Viitorul mareșal și președinte al Poloniei s-a născut pe 5 decembrie 1867 la Zułów (Lituania) într-o veche familie polono-lituaniană. Deși în tinerețe a cochetat cu mișcarea socialistă, și-a dat repede seama că independența Poloniei poate fi obținută numai pe calea armelor. În consecință, sub conducerea sa se înființează la Cracovia, în 1914, celebrele Legiuni Poloneze, formate din voluntari gata să-și riște viața pentru refacerea statului polon. Lupta pentru independență a polonezilor din teritoriile stăpânite de ruși, austrieci și germani, a avut un puternic ecou în Bucovina. De aceea, mulți polonezi bucovineni din localitățile Dunawiec, Davideni, Lukawiec, Soloneț Nou, Pleșa, Poiana Micului, Stara Huta, Tereblecea, Cernăuți și Storojineț s-au înrolat în Brigada a II-a, supranumită „Brigada Carpaților”, care a luptat de partea Puterilor Centrale (Austro-Ungaria și Germania), împotriva Rusiei. Tot în 1914, viitorul mareșal al Poloniei crează Organizația Militară Polonă, precursoră a serviciilor secrete polone și folosită în timpul Primului Război Mondial pentru spionaj și sabotaje. Presate puternic de forțele franco-engleză în vestul Europei și de cele ruse în răsăritul continentului, Austro-Ungaria și Germania au decis, la 5 noiembrie 1916, să ofere independența teritoriilor poloneze aflate sub dominația lor, pentru a convinge un număr mai mare de polonezi să intre în forțele comandate de Piłsudski, care luptau contra trupelor ruse.

Ponieważ jednak Piłsudski zlecił w lipcu 1917 r. legionistom, by nie składali przysięgi na wierność cesarzowi Niemiec, uwięziono go w twierdzy w Magdeburgu. Na trzy dni przed zakończeniem pierwszej wojny światowej, 8 listopada 1918 r., Piłsudski został uwolniony z więzienia i wysłany do Warszawy przez Niemców, którzy liczyli, że sformuje tam wierne im oddziały. 10 listopada Piłsudski dociera do Warszawy i już następnego dnia Polska ogłasza niepodległość. Rada Regencyjna mianuje Piłsudskiego Naczelnym Dowódcą Wojsk Polskich. 22 listopada 1918 r. Józef Klemens Piłsudski obejmuje urząd Naczelnika Państwa. 11 listopada 1918 r. – na jego pamiątkę 11 listopada jest narodowym Świętem Niepodległości – potwierdza nieśmiertelną żywotność polskiej idei ojczyszny. Jeszcze w początkach XVIII w. rządzący uważali, że najwyższą wartością, dla której warto walczyć jest odrodzenie niepodległej Polski.”

POLONUS nr 11 / 2013

1. Kto prowadził walkę o niepodległość Polski?

.....

2. Co założył Józef Piłsudski w Krakowie w 1914 roku?

.....

3. Jak nazywała się brygada, do której zaciągnęli się również Polacy z Bukowiny?

.....

4. Dlaczego Józef Piłsudski był więziony w twierdzy magdeburskiej?

.....

5. Kiedy ogłoszono niepodległość Polski?

.....

6. Jak nazywał się wielki polski pisarz, któremu poświęcił część swoich dzieł „ku pokrzepieniu serc”?

.....

7. Kiedy Józef Klemens Piłsudski otrzymał tytuł Naczelnika Państwa?

.....

Deoarece el a interzis în iulie 1917 ostașilor și ofițerilor din forțele polone să depună jurământul de credință față de împăratul Germaniei, a fost închis în fortăreața de la Magdeburg. Cu 3 zile înainte de terminarea primului război mondial, pe data de 8 noiembrie 1918, Piłsudski a fost eliberat din prizonierat de către germani și trimis la Varșovia, deoarece ei sperau ca acesta să creeze un corp de trupe fidele lor. Pe data de 10 noiembrie 1918, Piłsudski sosea la Varșovia, iar a doua zi era proclamată independența statului polonez. Cu această ocazie, Consiliul de Regență îl numea pe cel mai capabil militar din țară comandant suprem al trupelor polone. Pe data de 22 noiembrie 1918, Józef Klemens Piłsudski primea titlul de Șef al Statului (Naczelnik Państwa). Data de 11 noiembrie 1918 - Ziua Independenței Poloniei - a reconfirmat încă o dată vitalitatea nestinsă a ideii de patrie la polonezi, în contextul în care liderii lor au considerat încă începând cu secolul XVIII că valoarea supremă pentru care merită să lupte este refacerea Poloniei independente.”

1. Cine a condus lupta pentru dobândirea independenței a polonezilor?

.....

2. Ce a înființat Józef Piłsudski la Cracovia, în anul 1914?

.....

3. Cum s-a numit brigada în care s-au înrolat și polonezii bucovineni?

.....

4. De ce Józef Piłsudski a fost închis în fortăreața de la Magdeburg?

.....

5. Când a fost proclamată independența Poloniei?

.....

6. Cum se numea marele scriitor polonez care unele din operele sale le-a dedicat pentru „îmbărbătarea inimilor”?

.....

7. Când Józef Klemens Piłsudski a primit titlul de Șef al Statului?

.....

KARTA PRACY

Tragedia lat '30; inwazja na Polskę / II wojna światowa

Przeczytaj uważnie tekst i odpowiedz na pytania:

Tradycyjnymi przeciwnikami Polski były Niemcy, które nie mogły pogodzić się z utratą ziem wschodnich (okupowanych przez Prusy pod koniec XVIII wieku, kiedy Polska była podzielona między Rosję, Austrię i Prusy) oraz Związek Radziecki, który chciał i zemścić się za przegraną wojnę z 1919-1921 roku. Dlatego Polska utrzymywała dużą armię - ponad 270.000 oficerów i żołnierzy w czasie pokoju. Jej bezpieczeństwo opierało się także na sojuszach wojskowych z Francją i Rumunią. Polscy przywódcy byli przekonani, że główne zagrożenie pochodziło ze strony Związku Radzieckiego pod przywództwem Stalina i tej zasadzie podporządkowali politykę obronną. Nie zmieniło się to nawet po zawarciu polsko-sowieckiego paktu o nieagresji w 1932 roku, przedłużonego w 1934 roku na kolejne 10 lat. Niemcy, które po traktacie wersalskim dysponowały armią liczącą zaledwie 100 tys. żołnierzy, przez długi czas postrzegane były w Warszawie jako mniej groźne. Zmieniło się to w styczniu 1933 r., po dojściu do władzy Adolfa Hitlera, który zażądał rewizji granic ustalonych w Wersalu. Szef polskiej polityki, marszałek Józef Piłsudski, potajemnie badał możliwość prewencyjnego ataku na Niemcy, ale brak zainteresowania Francji skłonił go do przyjęcia oferty Berlina (Hitler potrzebował czasu na wzmacnienie władzy i rozbudowę armii). W styczniu 1934 r. Polska i Niemcy zawarły układ o nieagresji. Piłsudski zdawał sobie sprawę, że za kilka lat sąsiednie państwa totalitarne staną się agresywne: „Siedzimy na dwóch krzesłach – to nie potrwa długo. Musimy wiedzieć (...) kiedy i z którego najpierw upadniemy”. Po śmierci Piłsudskiego w 1935 r. kierownictwo nad polityką obronną Polski przejął generał Edward Rydz-Śmigły, awansowany w 1936 r. do stopnia marszałka.

Agresywna polityka Hitlera powodowała w Warszawie narastający niepokój. Polska stała się kolejnym celem Hitlera. Niemiecki dyktator chciał wciągnąć ją w swoją strefę wpływów i wymusić nie tylko porozumienie w sprawie przyłączenia miasta Gdańska (administrowanego przez Ligę Narodów) do III Rzeszy, ale także eksterytorialne połączenia drogowe i kolejowe przez polski korytarz do Prus Wschodnich. Przyjmując te warunki, Polska została sprowadzona do roli wasala Berlina.

Polskie władze nie przyjęły niemieckiej propozycji, nie przestraszyły się też gróżb. Rozwścieczony Hitler nakazał w marcu 1939 r. rozpoczęcie przygotowań do inwazji, która nastąpiła 1 września 1939 r. o godz. 4:45. Stało się to bez uprzedniego wypowiedzenia wojny, a tym samym z naruszeniem prawa międzynarodowego.

FIŞĂ DE LUCRU

Tragedia anilor '30; invazia asupra Poloniei / Al Doilea Război Mondial

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

„Adversarii tradiționali ai Poloniei erau Germania, care nu s-a putut împăca cu pierderea teritorilor estice (ocupate de Prusia la sfârșitul secolului al XVIII-lea, când Polonia a fost împărțită între Rusia, Austria și Prusia), și Uniunea Sovietică, care vroia să-și ia revanșa pentru pierderea războiului din 1919-1921. De aceea, Polonia întreținea o armată mare – de peste 270.000 de ofițeri și soldați pe timp de pace. Securitatea ei se baza și pe alianțele militare cu Franța și România. Conducătorii polonezi erau convinși că amenințarea principală venea din partea Uniunii Sovietice conduse de Stalin și subordonau politica de apărare acestui principiu. Aceasta nu s-a schimbat nici după încheierea pactului de neagresiune polono-sovietic în 1932, prelungit în 1934 pentru încă zece ani.

Germania, care în urma tratatului de pace de la Versailles dispunea de o armată de doar 100.000 de soldați, a fost privită mult timp la Varșovia ca fiind mai puțin amenințătoare. Acest lucru s-a schimbat în ianuarie 1933, după venirea la putere a lui Adolf Hitler, care solicita revizuirea granițelor stabilite la Versailles. Șeful politicăi poloneze, mareșalul Józef Piłsudski, a sondat în secret posibilitatea unui atac preventiv asupra Germaniei, dar dezinteresul Franței l-a împins să accepte oferta Berlinului (Hitler avea nevoie de timp ca să-și întărească puterea și să-și dezvolte armata). În ianuarie 1934, Polonia și Germania au încheiat un tratat de neagresiune. Piłsudski și-a dat seama că în câțiva ani statele totalitare vecine vor deveni agresive: „Stăm pe două scaunele – asta nu va dura mult. Trebuie să știm (...) când și de pe care vom cădea mai întâi”. După moartea lui Piłsudski, în 1935, conducerea politică de apărare a Poloniei a fost preluată de generalul Edward Rydz-Śmigły, avansat la gradul de mareșal în 1936.

Politica agresivă a lui Hitler provoca o neliniște crescândă la Varșovia. Polonia a devenit următoarea țintă a lui Hitler. Dictatorul german dorea să atragă în sfera sa de influență și să forțeze nu numai obținerea acordului privind alipirea orașului Gdansk (administrat de Societatea Națiunilor) la cel de-Al Treilea Reich, ci și conexiunile rutiere și feroviare extrateritoriale, prin corridorul polonez către Prusia Orientală. Acceptând aceste condiții, Polonia ar fi fost redusă la rolul de vasal al Berlinului.

Autoritățile poloneze nu au acceptat propunerea germană și nici nu s-au speriat de amenințări. Înfuriat, Hitler a ordonat în martie 1939 începerea pregătirilor pentru invazie, care a avut loc la 1 septembrie 1939, ora 4:45. Acest lucru s-a petrecut fără o declarație de răboi prealabilă, încălcându-se astfel un drept internațional.

17 września Związek Radziecki napada również na Polskę. W notatce wręczonej ambasadoriowi RP w Moskwie władze sowieckie uzasadniały naruszenie traktatu z 1932 r. cynicznym stwierdzeniem, że „państwo polskie i jego rząd de facto przestały istnieć”. Na wieść o agresji sowieckiej władze RP przekroczyły granicę, ukrywając się w Rumunii.

Hitler bardzo chciał zająć Warszawę, aby mógł ogłosić światu zwycięstwo. Oblężone miasto było bombardowane zarówno z powietrza, jak i z ciężkiej artylerii. Zginęły tysiące ludzi, podpalono zabytki, w tym Pałac Królewski. Chcąc ocalić Warszawę i jej ludność od zniszczenia, obrońcy miasta skapitulowali 28 września. Wojna obronna z 1939 roku zakończyła się klęską Polski. W opinii wielu Polaków nowo odrodzone państwo, budowane przez 21 lat, upadło zbyt łatwo. Jednak tego wyniku nie można było uniknąć, ponieważ stanęli przed dwoma najpotężniejszymi ówczesnymi państwami w Europie.

<https://historia.ro/sectiune/general/polonia-si-razboiul-defensiv-din-1939>

1. Kim byli główni przeciwnicy Polski?

.....

2. Kto objął kierownictwo nad polityką obronną Polski po śmierci Piłsudskiego w 1935 roku?

.....

3. Jaki był cel agresywnej polityki Hitlera?

.....

4. Kiedy Niemcy napadły na Polskę?

.....

5. Kiedy Związek Radziecki napadł na Polskę?

.....

6. Kiedy miasto Warszawa poddało się?

.....

7. W jakim kraju władze RP znalazły pomoc?

.....

La 17 septembrie, Uniunea Sovietică invadă Polonia. Într-o notă înmânată ambasadorului polonez la Moscova, autoritățile sovietice și-au motivat încălcarea tratatului din 1932 spunând cu cinism că „statul polonez și guvernul său au încetat de facto să mai existe”. La vестea agresiunii sovietice, autoritățile Republicii Polone au trecut granița, adăpostindu-se în România.

Hitler își dorea foarte mult să ocupe Varșovia, ca să poată anunța lumii victoria. Orașul încercuit a fost bombardat atât din aer, cât și de artilleria grea. Oamenii au pierit cu miile și monumente de patrimoniu au fost incendiate, între acestea Palatul Regal. Dorind să salveze Varșovia și populația ei de la distrugere, apărătorii orașului au capitulat în ziua de 28 septembrie.

Războiul de apărare din 1939 s-a încheiat cu înfrângerea Poloniei. În opinia multor polonezi, statul abia renăscut și construit vreme de 21 de ani a căzut prea ușor. Acest deznodământ nu putea fi însă evitat deoarece se înfruntau cu două dintre cele mai puternice state din Europa la vremea respectivă.”

<https://historia.ro/sectiune/general/polonia-si-razboiul-defensiv-din-1939>

1. Care erau principaliii adversari ai Poloniei?

.....

2. De cine a fost preluată conducerea politicii de apărare a Poloniei după moartea lui Piłsudski, în 1935?

.....

3. Ce urmărea politica agresivă a lui Hitler?

.....

4. Când a fost invadată Polonia de către Germania?

.....

5. Când a fost invadată Polonia de către Uniunea Sovietică?

.....

6. Când a capitulat orașul Varșovia?

.....

7. În ce țară au găsit ajutor autoritățile Republicii Polone?

.....

SPRAWDZIAN

Okres rozbiorów Polski (1764-1795)

Józef Piłsudski / Odzyskanie przez Polskę niepodległości

Tragedia lat 30.; inwazja na Polskę / II wojna światowa

Uwaga: wszystkie pytania są obowiązkowe

Czas pracy: 30 minut

Z urzędu: 20 punktów

1. W jakich latach miały miejsce trzy rozbiorы Polski i jakie kraje brały w nich udział?

10 punktów

.....
2. Ile lat Polski nie było na mapie świata? 10 punktów

.....
3. Kto prowadził walkę o niepodległość Polaków? 10 punktów

.....
4. Jak nazywała się brygada, do której zaciągnęli się także Polacy z Bukowiny? 10 punktów

.....
5. Kiedy ogłoszono niepodległość Polski? 20 punktów

.....
6. Kim byli główni przeciwnicy Polski? 10 punktów

.....
7. Kiedy Niemcy napadły na Polskę? A kiedy Związek Radziecki? 10 punktów

FIŞĂ DE EVALUARE

Perioada dezmembrării Poloniei (1764-1795)

Józef Piłsudski / Dobândirea Independenței Poloniei

Tragedia anilor '30; invazia asupra Poloniei / Al Doilea Război Mondial

Notă: Toate subiectele sunt obligatorii

Timp de lucru 30 de minute

Din oficiu 20 puncte

1. În ce ani au avut loc cele trei împărțiri ale Poloniei și ce țări au luat parte la aceastea?

10 puncte

.....
2. Câți ani Polonia nu a existat pe harta lumii? 10 puncte

.....
3. Cine a condus lupta pentru dobândirea independenței a polonezilor? 10 puncte

.....
4. Cum s-a numit brigada în care s-au înrolat și polonezii bucovineni? 10 puncte

.....
5. Când a fost proclamată independența Poloniei? 20 puncte

.....
6. Care erau principalii adversari ai Poloniei? 10 puncte

.....
7. Când a fost invadată Polonia de către Germania? Dar de către Uniunea Sovietică? 10 puncte

KARTA PRACY

Prasa w języku polskim

Przeczytaj uważnie tekst i odpowiedz na pytania:

Bratek to pierwsze polskojęzyczne czasopismo na Bukowinie. Gazeta wydawana była tylko przez kilka miesięcy 1864 roku i miała profil artystyczno-literacki. Bratek odegrał ważną rolę uświadamiając polskim elitom na Bukowinie, że polska prasa jest bardziej niż potrzebna.

Ogniwo było organem prasowym Towarzystwa Bratniej Pomocy i Czytelni Polskiej. Towarzystwo założono w 1869 roku w Czerniowcach celem niesienia pomocy materialnej Polakom przybywającym na Bukowinie (szczególnie z zaboru rosyjskiego). Ogniwo postulowało pracę u podstaw nad rozwojem i krzewieniem j. polskiego, kultury i „ducha narodowego”. Punktem wyjściowym redakcji było przeciwdziałanie publicystyce niemieckiej (austriackiej), starającej się zwalczać polskość Bukowiny.

Osa wydawana była od grudnia 1880 roku jako czasopismo satyryczno-polityczne nastawionego na walkę o sprawy polskie na Bukowinie. W swoich 18 numerach „Osa” humorystycznie punktowała zachowania i tendencje wynaradawiające Polaków, walcząc głównie z austriacką cenzurą.

Przedświt podobnie jak wcześniejsze polskojęzyczne czasopisma był dość skromnym, ośmiostronicowym dwutygodnikiem. Podobnie jak inne czasopisma polonijne ukierunkowany był na komentowanie spraw politycznych, kulturalnych i społecznych na Bukowinie i w całej Europie w duchu patriotyzmu polskiego.

Przegląd Czerniowiecki to pierwsza, całkowicie profesjonalna gazeta polskojęzyczna na Bukowinie. Przegląd pojawił się w sierpniu 1883 roku i wydawany był co tydzień, na przemian z „Gazetą Polską”. W Austro-Węgrzech czasopisma publikowane częściej niż raz na dwa tygodnie były obciążone sporą kaucją, stąd też pewnie pomysł na takie naprzemienne wydawanie Przeglądu i Gazety. Szybko jednak wydawca uznał, że wartościowsza jest rozpoznawalna oraz jednoznaczna marka i po czterech wydaniach Przeglądu zamknął go, wpłacił kaucję i zaczął wydawać Gazetę Polską nawet częściej, bo dwa razy w tygodniu, co dla bukowińskich Polaków było dużą nowością.

Gazeta Polska, której pierwszy numer ukazał się 30 lipca 1883 roku, była najpoważniejszym czasopismem bukowińskich Polaków. Na początku był to dwutygodnik, ale już od jesieni tegoż roku gazeta wydawana była dwa razy na tydzień (w czwartki i niedziele). Redaktorem naczelnym gazety i w ogóle jedną z kluczowych postaci bukowińskiej Polonii tamtych czasów był Klemens Kołakowski. Nakład wynosił około 1000 egzemplarzy. Gazeta w takiej formie zakończyła swój żywot po 32 latach, w momencie wybuchu I wojny światowej.

FIŞĂ DE LUCRU

Presă în limba polonă

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

„**Bratek**” este prima revistă în limba poloneză din Bucovina. Ziarul a fost publicat doar pentru câteva luni în anul 1864 și a avut un profil artistic și literar. „Bratek” a jucat un rol important în a conștientiza elitele poloneze din Bucovina că presa poloneză era mai mult decât necesară.

„**Ogniwo**” a fost organul de presă al Societății pentru Ajutor Fratern și Lectură Poloneză. Societatea a fost înființată în 1869 la Cernăuți în scopul acordării de asistență materială polonezilor din Bucovina. „Ogniwo” promova limba polonă, cultura și „spiritului național”. Urmărea contracararea jurnalismului german (austriac), care încerca să eliminate limba polonă din Bucovina.

„**Osa**” a apărut din decembrie 1880 ca revistă satirico-politică axată pe lupta pentru problemele poloneze din Bucovina. În cele 18 numere ale sale, „Osa” a punctat cu umor comportamente și tendințe de denaționalizare a polonezilor, luptând în principal împotriva cenzurii austriece.

„**Przedświt**”, la fel ca și presa poloneză anterioară, era un periodic de opt pagini, destul de modest. Ca și alte reviste poloneze, s-a concentrat pe comentarea problemelor politice, culturale și sociale din Bucovina și din întreaga Europă, în spiritul patriotismului polonez.

„**Przegląd Czerniowiecki**” este primul ziar profesionist în limba polonă din Bucovina. Revista a apărut în august 1883 și a fost publicată săptămânal, alternând cu „Gazeta Polska”. În Austro-Ungaria, pentru revistele publicate mai des decât o dată la două săptămâni se plătea o cauțiune importantă, de unde și ideea unor astfel de ediții alternative ale revistei „Przegląd” și „Gazeta”. Cu toate acestea, editorul a decis rapid că o publicație cunoscută și lipsită de ambiguitate este mult mai valoroasă, de aceea după patru apariții ale revistei „Przegląd” a închis-o, a plătit cauțiunea și a început să publice „Gazeta Polska” chiar mai des, pentru că de două ori pe săptămână, ceea ce era o mare noutate pentru Bucovina.

„**Gazeta Polska**”, al cărei prim număr a fost publicat la 30 iulie 1883, a fost cea mai importantă revistă pentru polonezi din Bucovina. La început apărea o dată la două săptămâni, dar din toamna aceluia an revista a fost publicată de două ori pe săptămână (joia și duminica). Klemens Kołakowski era redactorul-șef al ziarului și una dintre figurile cheie ale comunității poloneze din Bucovina la acea vreme. Tirajul a fost de aproximativ 1000 de exemplare. Ziarul în această formă și-a încheiat existența după 32 de ani, în momentul izbucnirii Primului Război Mondial.

Po wojnie z powodu znacznego uszczuplenia polskiego żywiołu w Czerniowcach (np. Polaków uprawnionych do głosowania w mieście było w 1910 roku ponad 15 tysięcy, a w 1926 już tylko tysiąc dwieście), miała już całkiem inny charakter.

Diablica była chyba najciekawszym czasopismem Polaków bukowińskich obok „Gazety Polskiej”. Diablica wychodziła co tydzień w soboty począwszy od 7 lipca 1888 roku. Skupiała się na sprawach społecznych, programowo stroniąc od polityki. Publikowane były m.in. moralizujące bajki z ilustracjami oraz teksty satyryczne. Diablica była bodajże jedyną polską pozycją na Bukowinie gdzie głównym redaktorem i wydawcą była kobieta: Elżbieta Cisielewska.

W międzywojniu liczba Polaków zamieszkujących Bukowinę wyraźnie zmalała, szczególnie inteligencja i osoby zamożne wyemigrowały do kraju. Na miejscu pozostały głównie chłopi i rzemieślnicy. To do nich kierowane były czasopisma tego okresu. Zaraz po wojnie, w obliczu nowej sytuacji politycznej, pojawił się „**Głos Ludu**” (1918-1922). Szybko jednak stracił poparcie czytelników, a rozłam w łonie bukowińskiej Polonii doprowadził do wydawania konkurencyjnego czasopisma „**Bukowińska Gazeta Polska**” (wychodziła krótko w 1921 roku). W tej sytuacji „Głos ludu” przemianował się na „**Czerniowiecką Gazetę Polską**”, z którą znowuż wkrótce zaczął konkurować „**Głos Prawdy**” (1926-1931). Być może niewielką rolę w tym czasie pełnił również inny głos, „**Głos Polski**” Grzegorza Szymonowicza, wydawany od 1927 roku. Dopiero po wielkim wysiłku politycznym, założeniu Komitetu Porozumiewawczego i ostatecznie w 1933 roku Związku Stowarzyszeń Polskich w Rumunii, zaczęła pojawiać się jedna, choć już nie tylko bukowińska gazeta „**Kurier Polski w Rumunii**” (1933-1940, po przeniesieniu redakcji do Bukaresztu w październiku 1939 roku przemianowana na „Kurier Polski”) mający wiele ciekawych dodatków tematycznych dla dzieci, młodzieży, pań, rolników, itd.

Po 1991 roku:

Gazeta Polska Bukowiny, wydawana przez Obwodowe Towarzystwo Kultury Polskiej im. Adama Mickiewicza w Czerniowcach na Ukrainie od września 2007, jako kontynuacja przedwojennej „Gazety Polskiej”. Jest to miesięcznik, chociaż pojawiają się podwójne numery. Na stronach Towarzystwa znajduje się archiwum za lata 2007-2012, a w archiwum portalu Kresy24.pl roczniki od 2014 do teraz.

Polonus, wprawdzie nie jest czasopismem tylko bukowińskim, bo odnosi się do Polonii w całej Rumunii, to jednak tematy bukowińskie zdecydowanie dominują. Polonus wydawany jest przez Związek Polaków w Rumunii.

După război, din cauza micșorării semnificative a elementului polonez la Cernăuți (de exemplu, în oraș erau peste 15.000 de polonezi cu drept de vot în 1910 și doar 1.200 în 1926), a avut un cu totul alt caracter.

„Diablica” a fost probabil cea mai interesantă revistă a polonezilor din Bucovina alături de „Gazeta Polska”. Diablica apărea săptămânal în zilele de sâmbătă, începând cu 7 iulie 1888. Ea s-a concentrat pe probleme sociale, evitând politica. Printre altele, erau publicate povești moralizatoare cu ilustrații și texte satirice. „Diablica” a fost probabil singura revistă poloneză din Bucovina în care redactorul și editorul principal era o femeie: Elżbieta Cisielewska.

În perioada interbelică, numărul polonezilor care locuiau în Bucovina a scăzut considerabil, deoarece intelectualitatea și oamenii înstăriți au emigrat în Polonia. Au rămas în mare parte țărani și meșteșugari. De aceea publicațiile din acea perioadă le erau adresate lor. Imediat după război, în fața noii situații politice, a apărut „**Głos Ludu**” (1918-1922), care a pierdut rapid sprijinul cititorilor săi, iar o scindare în comunitatea poloneză din Bucovina a dus la publicarea unei reviste concurente, „**Bukowińska Gazeta Polska**” (a fost publicată pentru scurt timp în 1921). În această situație, „**Głos ludu**” și-a schimbat numele în „**Czerniowiecka Gazeta Polska**”, care din nou în curând a început să concureze cu „**Głos Prawdy**” (1926-1931). „**Głos Polski**” o altă publicație sub redacția lui Grzegorz Szymonowicz, publicată din 1927, a jucat și ea un rol la acea vreme. Abia după un mare efort politic, înființarea Comitetului de Conciliere și în cele din urmă, în 1933 înființarea Uniunii Asociațiilor Poloneze din România, a început să apară un ziar, deși nu numai din Bucovina, „**Curierul Polonez din România**” (1933 -1940, după ce redacția a fost mutată la București în octombrie 1939 redenumită „**Curierul Polonez**”) cu multe completări tematice interesante pentru copii, tineri, doamne, fermieri etc.

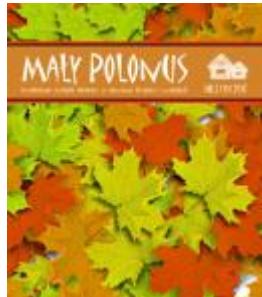
După anul 1991:

„**Gazeta Polska Bukowiny**”, publicată de Asociația Culturii Poloneze „Adam Mickiewicz”, la Cernăuți, Ucraina, din septembrie 2007, ca o continuare a „**Gazeta Polska**” de dinainte de război. Este o revistă lunară, deși apar câte două numere. Pe site-ul Asociației există o arhivă pentru anii 2007-2012, iar în arhiva portalului Kresy24.pl, anii din 2014 până în prezent.

„**Polonus**”, deși nu este doar o revistă bucovineană, pentru că se referă la comunitatea poloneză din toată România, subiectele bucovinene predomină. **Polonus** este publicat de Uniunea Polonezilor din România.

W latach 1991-1993 ukazywał się w Bukareszcie jako kwartalnik, potem już w Suczawie jako miesięcznik (sporadycznie pojawiają się podwójne numery). Na stronach Związku znajduje się archiwum od 2010 roku.

Mały Polonus, jest to kwartalnik Związku Polaków w Rumunii dedykowany dla dzieci i młodzieży. Ukazuje się od 2005 roku. Jak w „dorosłym” Polonusie, tematy Polaków na Bukowinie dominują w czasopiśmie. Niestety archiwum na stronach Związku jest bardzo skąpe.

<https://bukowinski.net/prasa/>

1. Jak nazywało się pierwsze pismo w języku polskim na Bukowinie?

.....

2. Przeciwko czemu walczyło czasopismo „Osa”?

.....

3. Jak nazywał się redaktor naczelny „Gazety Polskiej”?

.....

4. Jak nazywała się pierwsza profesjonalna gazeta w języku polskim na Bukowinie?

.....

5. Na jakich zagadnieniach skupiał się magazyn „Diablica” i co publikował na swoich łamach?

.....

6. Co się stało z liczbą Polaków mieszkających na Bukowinie w okresie międzywojennym i dlaczego?

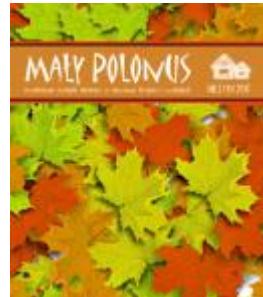
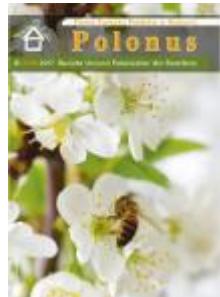
.....

7. Wymień polskie publikacje po 1991 roku.

.....

În anii 1991-1993 a apărut la Bucureşti trimestrial, apoi la Suceava lunar (ocasional apar și câte două numere lunar). Pe site-ul Asociației există o arhivă din anul 2010.

„**Mały Polonus**” este un trimestrial al Uniunii Polonezilor din România dedicat copiilor și tinerilor. Este publicat din 2005. La fel ca și în revista **Polonus**, subiectele polonezilor din Bucovina predomină. Din păcate, arhiva de pe site-ul Uniunii este mai săracă.”

<https://bukowinski.net/prasa/>

1. Cum se numea prima revistă în limba poloneză din Bucovina?

.....

2. Împotriva cui lupta revista „Osa”?

.....

3. Cum se numea redactorul-șef al ziarului „Gazeta Polska”?

.....

4. Cum se numea primul ziar profesionist în limba polonă din Bucovina?

.....

5. Pe ce probleme s-a concentrat revista „Diablica” și ce publica în paginile sale?

.....

6. Ce s-a întâmplat cu numărul polonezilor care locuiau în Bucovina în perioada interbelică și de ce?

.....

7. Enumerați publicațiile poloneze de după anul 1991.

.....

KARTA PRACY

Historia nauczania w języku polskim

Przeczytaj uważnie tekst i odpowiedz na pytania:

Szkolnictwo polskie na ziemiach rumuńskich zaczęło się rozwijać w XIX w., głównie na terenie Bukowiny, gdyż tam było największe skupisko mniejszości polskiej. Z dotychczasowych ustaleń wynika, że pierwsza szkoła, w której uczyono języka polskiego znajdowała się we wsi Kaczyka, w której przy zakładaniu kopalni soli pracowali polscy górnicy i urzędnicy.

W Nowym Sołońcu polski nauczyciel Daniel Mielnik, w 1870 r. rozpoczął nauczanie języka polskiego i uczył go aż przez 40 lat.

Po I wojnie światowej doszło do zjednoczenia Rumunii. W pierwszych latach po zjednoczeniu, szkolnictwo polskie w Królestwie Rumunii funkcjonowało bez przeszkód, a działalność oświatową wspierały materialnie też podmioty społeczne i prywatne.

Dzięki temu na Bukowinie, do 1923 r., udało się zorganizować nauczanie 2685 dzieci w szkołach odrębnych oraz w klasach z językiem wykładowym polskim, gdzie język rumuński prowadzony był jako przedmiot, w różnych miejscowościach.

Rozwój szkolnictwa polskiego w Wielkiej Rumunii przerwany został reorganizacją szkolnictwa w tym kraju. W 1922 r. zarządzeniem władz rumuńskich rozpoczęła się rumunizacja szkolnictwa mniejszości narodowych. Rumuński język wykładowy wprowadzono do wszystkich typów szkół publicznych.

W czerwcu 1931 powołano Polski Związek Szkolny w Rumuni (PZSwR) z siedzibą w Czerniowcach. Zadaniem PZSwR było organizowanie i utrzymanie szkolnictwa polskiego w Rumunii oraz reprezentowanie polskich interesów oświatowych wobec rumuńskich władz.

W roku szkolnym 1934/35 w Rumunii nie było szkół publicznych dla Polonii.

Wobec nieprzychylności władz rumuńskich do szkolnictwa nierumuńskiego, PZSwR podejmował próby zaprowadzenia nauki języka polskiego jako współwykładowego w szkołach powszechnych we wszystkich miejscowościach na Bukowinie,

Sytuacja polskich dzieci w Królestwie Rumunii, jak wynika ze sprawozdań PZSwR, uległa poprawie w roku szkolnym 1937/38. Wtedy to prawa publiczności uzyskała polska 6-klasowa szkoła powszechna w Czerniowcach oraz polska szkoła powszechna w Bielcach. Ponadto PZSwR wniosł podania o otwarcie nowych szkół prywatnych w miejscowościach: Bułaj, Piotrowce-Arszycy, Pojana Mikuli, Nowy Sołoniec.

Wszelkie formy działalności oświatowej prowadzone były w Domach Polskich, w domach parafialnych lub lokalach wynajmowanych i opłacanych przez PZSwR.

FIŞĂ DE LUCRU

Istoria învățământului în limba polonă

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

„Învățământul în limba polonă din România a început să se dezvolte în secolul al XIX-lea, în principal în Bucovina, acolo fiind cel mai mare număr de locuitori aparținând minorității poloneze. Din cercetările de până acum rezultă că prima școală, în care s-a predat limba polonă, a fost în satul Cacica, unde pentru înființarea salinei au fost aduși din Polonia mineri și oficiali polonezi, iar în satul Solonețu Nou, profesorul polonez, Daniel Mielnik, a început să predea limba polonă în anul 1870 și a predat-o timp de 40 de ani.

După Primul Război Mondial, în primii ani de la Marea Unire, învățământul polonez în Regatul României a funcționat fără obstacole, iar activitățile educaționale au fost susținute finanțar și de entități sociale și private.

Datorită acestui lucru, în Bucovina, până în 1923, s-a putut organiza în diferite localități predarea limbii polone pentru 2.685 de copii în școli de sine stătătoare și în clase cu limba polonă ca limbă de predare, limba română fiind predată doar ca obiect separat.

Dezvoltarea învățământului în limba polonă în România Mare a fost întreruptă de reorganizarea învățământului. În 1922, din ordinul autorităților române, a început romanizarea educației minorităților naționale. Limba română a fost introdusă ca limbă de predare în toate tipurile de școli publice.

În iunie 1931 s-a înființat Asociația Școlară Poloneză din România - Polski Związek Szkolny w Rumunii (PZSwR), cu sediul la Cernăuți, a cărui sarcină era de a organiza și menține învățământul în limba polonă din România și de a reprezenta interesele educaționale poloneze în fața autorităților române. În anul școlar 1934/35 în România, nu existau școli publice pentru comunitatea poloneză. Având în vedere atitudinea nefavorabilă a autorităților române față de învățământul într-o altă limbă decât cea română, PZSwR a încercat să introducă predarea limbii polone ca și obiect în școlile primare din toate localitățile din Bucovina.

Potrivit rapoartelor PZSwR, situația copiilor polonezi din Regatul României s-a îmbunătățit în anul școlar 1937/38. Atunci a fost acordat statutul de școală publică Școlii primare poloneze cu clasele I-VI din Cernăuți și școlii primare poloneze din Bielce. În plus, PZSwR a depus cereri pentru deschiderea de noi școli private în următoarele localități: Bułaj, Piotrowce-Arszyca, Pojana Mikuli, Nowy Sołoniec. Toate formele de activitate educațională s-au desfășurat în cămine poloneze, case parohiale sau spații închiriate și plătite de PZSwR.

W latach 1939–1945, funkcjonowało szkolnictwo uchodźcze.

W 1953 r. władze komunistycznej Rumunii zlikwidowały powstałą w 1946 r. organizację Dom Polski w Rumunii, skonfiskowano jej nieruchomości, ale język polski w szkołach jako wykładowy funkcjonował w warunkach komunistycznych w kilku wsiach na Bukowinie (Pojana Mikuli, Nowy Sołoniec, Plesza, Moara-Bułaj, Kaczyka, Ruda, Seret) Po objęciu rządów przez Nicolae Ceaușescu w 1965 r. język polski był uczyony tylko 3–4 godziny w tygodniu z podręczników polskich drukowanych w Rumunii w „góralskich wsiach” Pojanie Mikuli i Nowym Sołońcu, gdzie po kolejnej reformie istniały szkoły ośmioklasowe oraz w Pleszy, w szkole czteroklasowej. Tylko trzem Polakom (Jan Polaczek, Aniela Krupacz, Aniela Wołoszczuk) udało się ukończyć studia polonistyczne w Polsce i powrócić do Rumunii i tym osobom należy zaszczycać, że nauczanie po polsku przetrwało wśród polskich górali do upadku komunizmu, choć szkoły były nieremontowane i brakowało pomocy naukowych. Władze zezwalały jednak na praktyki religijne w języku polskim, co było możliwe także dzięki kilku polskim księżom miejscowego pochodzenia.

Sytuacja uległa zmianie po upadku w Rumunii komunizmu w grudniu 1989 r., gdy polskie szkolnictwo weszło na nową drogę rozwoju.

W marcu 1990 r. zostało zarejestrowane Stowarzyszenie „Dom Polski”, które miesiąc później zmieniło nazwę na Związek Polaków w Rumunii „Dom Polski”, który odzyskał budynek „Domu Polskiego” w Suczawie z czasów austriackich.

Szkolnictwo stało się zresztą jednym z priorytetów w działalności Związku Polaków w Rumunii. Ustawa Oświaty zapewnia mniejszościom gwarancję prawa do „nauki języka ojczystego jak również prawa do bycia nauczanymi w tym języku”. Obowiązek szkolny w Rumunii jest od szóstego roku życia, nauczanie początkowe obejmuje klasy 0–IV, gimnazjum: V–VIII, liceum: IX–XII. Wymagana liczba uczniów w klasie/grupie uczącej się języka ojczystego może być mniejsza niż w „normalnych” klasach, z reguły powinna wynosić nie mniej niż 10 osób, choć w specjalnych przypadkach, na wniosek działaczy mniejszościowych, można tworzyć wyjątki.

Językiem wykładowym w szkołach jest rumuński, a języka polskiego uczy się jako włączonego do rozkładu obowiązkowych zajęć szkolnych 3–4 godziny w tygodniu, a mianowicie 3 godziny w zerówce i 4 godziny w klasach I–VIII. Dodatkowo w klasach VI–VII szkół mniejszościowych z rumuńskim językiem wykładowym nauczany jest przedmiot Historia i tradycje mniejszości narodowej łączący problemy szerszych dziejów ojczystych i regionalnych danej mniejszości.”

În anii 1939–1945 a funcționat educația pentru refugiați.

În 1953, autoritățile României comuniste au închis Asociația Dom Polski din România, organizație înființată în 1946, și i-au fost confiscate proprietățile, dar limba polonă a rămas totuși, în condiții comuniste, limbă de predare în școlile din mai multe sate din Bucovina (Poiana Micului, Solonețu Nou, Pleșa, Moara, Cacica, Ruda, Siret).

După preluarea puterii de către Nicolae Ceaușescu în anul 1965, limba polonă a fost predată doar 3-4 ore pe săptămână, din manualele poloneze tipărite în România, în localități ca: Poiana Micului și Solonețu Nou, unde existau Școli Generale de 8 clase și Pleșa, unde era Școală Generală de 4 clase. Doar trei polonezi (Jan Polaczek, Aniela Krupacz, Aniela Wołoszczuk) au reușit să studieze în Polonia filologia polonă și să se întoarcă în România. Datorită lor limba poloneză a supraviețuit printre polonezii din Bucovina până la căderea comunismului, deși școlile nu au fost renovate și erau lipsite de materale didactice. Cu toate acestea, autoritățile au permis practicile religioase în limba polonă, ceea ce a fost posibil și datorită mai multor preoți polonezi originari din aceste localități.

Situația s-a schimbat după căderea comunismului în România, în decembrie 1989, când învățământul în limba polonă a intrat pe o nouă cale de dezvoltare. În martie 1990 a fost înregistrată Asociația „Dom Polski”, care o lună mai târziu și-a schimbat numele în Asociația Polonezilor din România „Dom Polski” și care și-a redobândit clădirea „Dom Polski” din Suceava, care data încă din perioada austriacă. Educația a devenit una dintre prioritățile Uniunii Polonezilor din România.

De asemenea Legea Învățământului garantează minorităților dreptul „de a-și învăța limba maternă, precum și dreptul de a fi învățat în această limbă”. Învățământul obligatoriu din România este de la vîrstă de șase ani, învățământul primar include clasele 0-IV, cel gimnazial: V-VIII, liceal: IX-XII. Numărul necesar de elevi dintr-o clasă/grupă care învață limba maternă poate fi mai mic decât în cele obișnuite, dar de regulă nu trebuie să fie mai mic de 10 elevi, deși în cazuri speciale, la cererea părinților, pot fi făcute excepții.

Limba de predare în școli este limba română, iar limba polonă se predă ca limbă maternă 3-4 ore pe săptămână, și anume 3 ore la clasa pregăitoare și 4 ore în clasele I-VIII. De asemenea, în clasele VI-VII ale școlilor aparținând minorităților naționale se predă și Istoria și Tradițiile minorităților naționale, obiect care îmbină noțiuni de istorie a Poloniei cu cele regionale a minorității respective.”

- Maria Radziszewska, Początki i rozwój szkolnictwa polskiego w Rumunii do 1939 roku,
<https://cejsh.icm.edu.pl>

- Krzysztof Nowak, Problemy szkolnictwa polskiego w Rumunii oraz Mołdawii dawniej i współcześnie w Rocznik Stowarzyszenia Naukowców Polaków Litwy, T. 17

<https://www.snpl.lt/Rocznik/17/R.17.232-253.pdf>

1. W jakim wieku zaczęło się rozwijać szkolnictwo w języku polskim w Rumunii?

.....

2. W jakiej miejscowości znajdowała się pierwsza szkoła, w której uczyono języka polskiego?

.....

3. Jak nazywał się nauczyciel, który przez 40 lat uczył języka polskiego w Nowym Sołońcu?

.....

4. W którym roku powstał Polski Związek Szkolny w Rumuni i gdzie znajdowała się jego siedziba?

.....

5. W jakich miejscowościach uczyono języka polskiego również w okresie komunistycznym?

.....

6. Ile zajęć z języka polskiego ojczystego prowadzonych jest tygodniowo w szkołach należących do mniejszości narodowych?

.....

7. Jak nazywa się przedmiot, którego uczą się uczniowie klas VI i VII?

.....

- Maria Radziszewska, Początki i rozwój szkolnictwa polskiego w Rumunii do 1939 roku,

<https://cejsh.icm.edu.pl>

- Krzysztof Nowak, Problemy szkolnictwa polskiego w Rumunii oraz Mołdawii dawniej i współcześnie w Rocznik Stowarzyszenia Naukowców Polaków Litwy, T. 17

<https://www.snpl.lt/Rocznik/17/R.17.232-253.pdf>

1. În ce secol a început să se dezvolte învățământul în limba polonă din România?

.....

2. În ce localitate se afla prima școală în care s-a predat limba polonă?

.....

3. Cum s-a numit profesorul care a predat limba polonă timp de 40 de ani în Solonețu Nou?

.....

4. În ce an s-a înființat Asociația Școlară Poloneză din România și unde era sediul acesteia?

.....

5. Care erau localitățile în care s-a predat limba polonă și în perioada comunistă?

.....

6. Câte ore de limba maternă se studiază în școlile aparținând minorităților naționale?

.....

7. Cum se numește obiectul studiat de elevii claselor a VI-a și a VII-a?

.....

KARTA PRACY

Reprezentatywne osobowości polskiej kultury

Przeczytaj uważnie tekst i odpowiedz na pytania:

Wielu Polaków swoimi osiągnięciami, postawą czy twórczością zasłużyło się nie tylko Polsce, ale i całemu światu, zyskując tym samym powszechnie uznanie. Są wśród nich takie osobistości, jak Mikołaj Kopernik, Maria Skłodowska-Curie, Jan Paweł II, Adam Mickiewicz, Fryderyk Chopin, Jan Matejko, Andrzej Wajda, Roman Polański czy Lech Wałęsa.

Polscy naukowcy mogą się pochwalić wieloma spektakularnymi osiągnięciami. Profesor Aleksander Wolszczan, radioastronom, jest odkrywcą pierwszych planet pozasłonecznych, Ludwik Zamenhof stworzył międzynarodowy język esperanto, Jan Heweliusz jako pierwszy stworzył mapę Księżyca, inżynier Ernest Malinowski zaprojektował i wybudował Centralną Kolej Transandyjską, a geolog Ignacy Domeyko miał istotny udział w rozwoju przemysłu górnictwa w Chile, który do dziś jest jedną z kluczowych gałęzi tamtejszego przemysłu.

Nie ma wątpliwości, że na znalezienie się w gronie wielkich Polaków zasłużyli swoją postawą m.in. Tadeusz Kościuszko – generał walczący o niepodległość Polski, a także w wojnie o niepodległość Stanów Zjednoczonych, oraz polscy bohaterowie XX wieku - Irena Sendlerowa, która w czasie II wojny światowej zbudowała sieć, dzięki której udało się uratować około 2500 żydowskich dzieci; rotmistrz Witold Pilecki – który dał się złapać do obozu w Auschwitz, aby stworzyć raporty, które pozwolą poinformować świat o holokauście, czy Jan Karski – który dwukrotnie udał się do getta warszawskiego, a następnie do obozu zagłady, aby udokumentować sytuację Żydów w czasie okupacji.

Warto zaznaczyć, że wśród Polaków zasłużonych dla światowej i europejskiej kinematografii, oprócz wcześniej wspomnianych reżyserów, są także Krzysztof Kieślowski, Agnieszka Holland, Jerzy Skolimowski, Małgorzata Szumowska, Krzysztof Zanussi, kompozytor muzyki filmowej Zbigniew Preisner, operatorzy Paweł Edelman i Janusz Kamiński, aktorka kina niemego Pola Negri i wielu innych.

W świecie muzyki zasłynęli przede wszystkim pianiści Artur Rubinstein i Krystian Zimerman, kompozytorzy i dyrygenci tacy jak: Krzysztof Penderecki, Stanisław Moniuszko, Ignacy Paderewski, Witold Lutosławski i śpiewaczka operowa Małgorzata Walewska. Nie można zapomnieć o Urszuli Dudziak i Michale Urbaniaku, którzy mają swój znaczny wkład w rozwój muzyki jazzowej.

FIŞĂ DE LUCRU

Personalități reprezentative ale culturii poloneze

Citiți cu atenție textul și răspundeți la cerințe:

„Mulți polonezi, cu realizările, atitudinea sau creativitatea lor, și-au adus meritele nu numai Poloniei, ci și lumii întregi, câștigând astfel recunoașterea universală. Printre ei se numără personalități precum Nicolae Copernic, Maria Skłodowska-Curie, Ioan Paul al II-lea, Adam Mickiewicz, Fryderyk Chopin, Jan Matejko, Andrzej Wajda, Roman Polański și Lech Wałęsa. Oamenii de știință polonezi se pot lăuda cu multe realizări spectaculoase. Profesorul Aleksander Wolszczan, radioastronom, este descoperitorul primelor planete extrasolare, Ludwik Zamenhof a creat limba internațională Esperanto, Jan Heweliusz a fost primul care a creat o hartă a Lunii, inginerul Ernest Malinowski a proiectat și construit Calea ferată centrală Transandină, iar geologul Ignacy Domeyko a avut o pondere semnificativă în dezvoltarea industriei miniere din Chile, care este încă una dintre ramurile cheie ale industriei locale.

Fără îndoială că meritul de a se afla printre marii polonezi și l-au dobândit și: Tadeusz Kościuszko, un general care a luptat pentru independența Poloniei, precum și în Războiul american de independență și eroii polonezi ai secolului al XX-lea, precum Irena Sendler, care a construit o rețea în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial, datorită căreia a fost posibil să se salveze aproximativ 2.500 de copii evrei; Witold Pilecki, care s-a lăsat prins pentru a fi dus în lagărul de la Auschwitz pentru a crea rapoarte care aveau să informeze ulterior întreaga lume despre Holocaust, și Jan Karski, care a mers de două ori în Ghetoul din Varșovia și apoi în lagărul de exterminare pentru a documenta situația evreilor în timpul ocupației.

Este de remarcat faptul că printre polonezii distinși pentru cinematografia mondială și europeană, pe lângă regizorii menționați anterior, se numără și Krzysztof Kieślowski, Agnieszka Holland, Jerzy Skolimowski, Małgorzata Szumowska, Krzysztof Zanussi, compozitorul de muzică de film Zbigniew Preisner, operatorii Paweł Edelman și Janusz Kamiński, actrița filmului mut Pola Negri și mulți alții.

În lumea muzicii, au devenit celebri pianiștii Artur Rubinstein și Krystian Zimerman, compozitori și dirijori precum Krzysztof Penderecki, Stanisław Moniuszko, Ignacy Paderewski, Witold Lutosławski și cântăreața de operă Małgorzata Walewska. Nu se poate uita de Urszula Dudziak și Michał Urbaniak, care au adus o contribuție semnificativă la dezvoltarea muzicii de jazz.

W dziedzinie literatury, Polska może się poszczycić laureatami Nagrody Nobla- Czesławem Miłoszem, Wisławą Szymborską, Władysławem Reymontem czy Henrykiem Sienkiewiczem. Andrzej Sapkowski, twórca sagi o Wiedźminie, i Stanisław Lem są najbardziej znanymi pisarzami z gatunku fantastyki. Warto wspomnieć w tym miejscu również o Ryszardzie Kapuścińskim, reportażystce i publicystce – jednym z najczęściej tłumaczonych na inne języki. Ponadto, uznanie międzynarodowe zyskali malarze tacy jak Jacek Malczewski i Zdzisław Beksiński.

Polscy sportowcy osiągają imponujące sukcesy w rozmaitych dyscyplinach i ustanawiają światowe rekordy. Medale z Mistrzostw Świata, Igrzysk Olimpijskich i wielu innych ważnych międzynarodowych zawodów przywieźli do Polski m.in. Wanda Rutkiewicz, Irena Szewińska, Robert Korzeniowski, Otylia Jędrzejczak, Adam Małysz, Kamil Stoch, Justyna Kowalczyk, Tomasz Gollob, Marcin Gortat, Agnieszka Radwańska, Andrzej Gołota, Krzysztof Hołowczyc, Robert Kubica i wielu innych. Piłkarze, których nazwiska znane są na całym świecie, to z pewnością Zbigniew Boniek, Kazimierz Deyna, Jan Tomaszewski, Euzebiusz Smolarek, Robert Lewandowski, Łukasz Piszczek, Wojciech Szczęsny i Jakub Błaszczykowski.

Polska jest obecna w świecie mody między innymi dzięki Anji Rubik i Kasi Struss, modelkom, które pracowały przy kampaniach takich marek jak Versace, Valentino, Chanel, Gucci, Prada czy Dior.

To oczywiście jedne niewielki ułamek z grona znanych wszystkim i bardzo cenionych Polaków. Jednakże doskonale ukazuje on, jak wielkie osiągnięcia w rozmaitych dziedzinach ma Polska. Jest olbrzymim powodem do radości, że tak wielu wspaniałych ludzi reprezentuje ten kraj, przynosząc swoim rodakom powody do dumy.

<https://expo2029.uml.lodz.pl/polka/znani-polacy/>

1. Co odkrył profesor Aleksander Wolszczan?

.....

2. Wymień polskich pisarzy literatury fantastycznej?

.....

3. Jak nazywała się aktorka kina niemego?

.....

4. W jakiej dziedzinie Polska zdobyła najwięcej Nagród Nobla?

.....

5. Wymień 3 polskich sportowców?

.....

În domeniul literaturii, Polonia se poate lăuda cu laureați ai Premiului Nobel: Czesław Miłosz, Wisława Szymborska, Władysław Reymont și Henryk Sienkiewicz. Andrzej Sapkowski, creatorul sagării Wiedźmin, și Stanisław Lem sunt cei mai cunoscuți scriitori de literatură fantastică. De asemenea, merită menționat Ryszard Kapuściński, reporter și publicist – unul dintre cei mai frecvenți traduși în alte limbi. Pictori precum Jacek Malczewski și Zdzisław Beksiński au câștigat și ei recunoașterea internațională.

Sportivii polonezi obțin succese impresionante în diverse discipline și stabilesc recorduri mondiale. Medalii de la Campionatele Mondiale, Jocurile Olimpice și multe alte competiții internaționale importante au fost aduse în Polonia de: Wanda Rutkiewicz, Irena Szewińska, Robert Korzeniowski, Otylia Jędrzejczak, Adam Małysz, Kamil Stoch, Justyna Kowalczyk, Tomasz Gollob, Marcin Gortat, Agnieszka Radwańska, Andrzej Gołota, Krzysztof Hołowczyc, Robert Kubica și mulți alții. Fotbalisti ale căror nume sunt cunoscute în întreaga lume sunt cu siguranță Zbigniew Boniek, Kazimierz Deyna, Jan Tomaszewski, Euzebiusz Smolarek, Robert Lewandowski, Łukasz Piszczek, Wojciech Szczęsny și Jakub Błaszczykowski.

Polonia este prezentă în lumea modei, printre altele, datorită lui Ania Rubik și Kasia Struss, a modelelor care au lucrat la companii pentru branduri precum Versace, Valentino, Chanel, Gucci, Prada și Dior.

Aceasta este, desigur, doar o mică parte din grupul polonezilor renumiți și foarte apreciați. Totuși, arată perfect cât de mari realizări are Polonia în diverse domenii. Este un motiv deosebit de a fi fericit că atât de mulți oameni talentați reprezintă această țară, aducând mândrie compatrioților lor.”

<https://expo2029.uml.lodz.pl/polska/znani-polacy/>

1. Ce a descoperit profesorul Aleksander Wolszczan?

.....

2. Care au fost scriitorii polonezi de literatură fantastică?

.....

3. Cum se numea actrița filmului mut?

.....

4. În ce domeniu a câștigat Polonia cele mai multe premii Nobel?

.....

5. Enumerați 3 sportivi polonezi?

.....

SPRAWDZIAN

Prasa w języku polskim

Historia nauczania w języku polskim

Reprezentatywne osobowości polskiej kultury

Uwaga: wszystkie pytania są obowiązkowe

Czas pracy: 30 minut

Z urzędu: 20 punktów

1. Jak nazywało się pierwsze pismo w języku polskim na Bukowinie? 10 punktów

.....

2. Przeciwko czemu walczyło czasopismo „Osa”? 10 punktów

.....

3. Wymień polskie publikacje po 1991 roku? 10 punktów

.....

4. W jakiej miejscowości była pierwsza szkoła, w której uczyono języka polskiego?

10 punktów

.....

5. W jakich miejscowościach uczyono języka polskiego również w okresie komunistycznym?

10 punktów

.....

6. Jak nazywa się przedmiot, którego uczą się uczniowie klas VI i VII? 10 punktów

.....

7. W jakiej dziedzinie Polska zdobyła najwięcej nagród Nobla? 10 punktów

.....

8. Wymień 3 polskich sportowców? 10 punktów

.....

FIŞĂ DE EVALUARE

Conținuturi: *Presa în limba polonă*

Istoria învățământului în limba polonă

Personalități reprezentative ale culturii poloneze

Notă: Toate subiectele sunt obligatorii

Timp de lucru 30 de minute

Din oficiu 20 puncte

1. Cum se numea prima revistă în limba poloneză din Bucovina? 10 puncte

.....

2. Împotriva cui lupta revista „Osa”? 10 puncte

.....

3. Enumerați publicațiile poloneze de după anul 1991? 10 puncte

.....

4. În ce localitate se afla prima școală în care s-a predat limba polonă? 10 puncte

.....

5. Care erau localitățile în care s-a predat limba polonă și în perioada comunistă? 10 puncte

.....

6. Cum se numește obiectul studiat de elevii claselor a VI-a și a VII-a? 10 puncte

.....

7. În ce domeniu a câștigat Polonia cele mai multe premii Nobel? 10 puncte

.....

8. Enumerați 3 sportivi polonezi? 10 puncte

.....

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Titlul proiectului: „Competență și eficiență în predarea limbii române copiilor și elevilor aparținând minorităților naționale din România”

Beneficiarul proiectului: Ministerul Educației

Elaboratori: Marię Ostrovschi Chahula

Validatori: Lucaciu Ramona, Galeș Iuliana

Tehnoredactor: Codrea Elvira

Data publicării:

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.

Competență și eficiență în predarea limbii române copiilor și elevilor aparținând minorităților naționale din România”- Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

